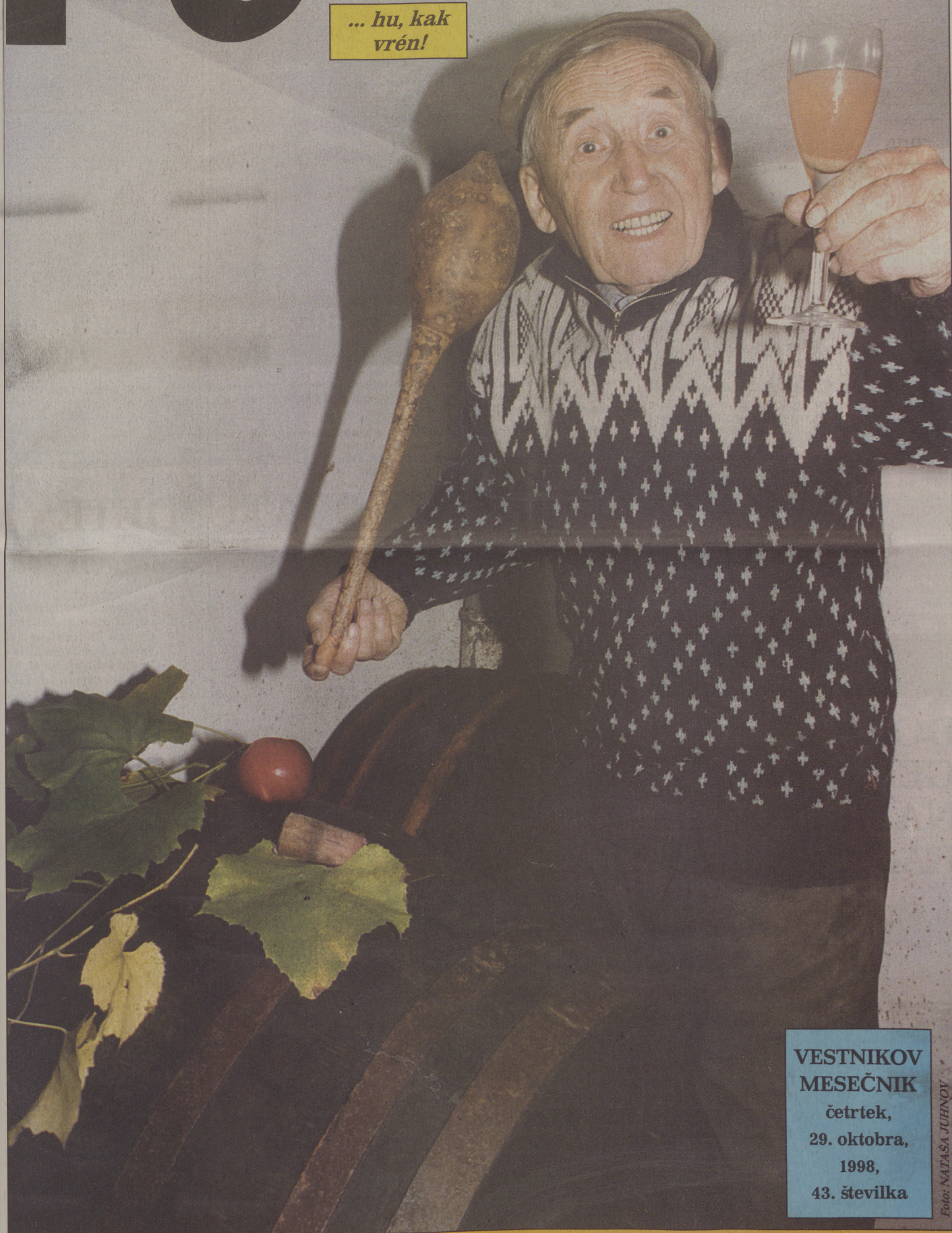

pen

... hu, kak
vrén!

VESTNIKOV
MESEČNIK
četrtek,
29. oktobra,
1998,
43. številka

Foto: NATAŠA JUHNOV

Prvo nedeljo po naslednjem Pénu bi bil dan republike, če ne bi bilo vse drugače, kot je bilo.

**AKTUALNO IZ DOMA
UPOKOJENCEV**

OČE NEBEŠKI, GLEJ!

Tou je prava nouta!

V soboškem shajališču upokojencev se v prostem času (upokojenci) ukvarjajo s pristočasnimi dejavnostmi. Igrajo šah, kartajo, pletejo ali kvačkajo, v lepem vremenu pa tudi balinajo oziroma se sprehajajo v čisti naravi. Poskrbljeno pa je tudi za zabavo. V času, ko je bil v domu tudi naš sodelavec EKEC, sta se predajala umetniškemu navdihu častni občan Puconec, sicer Bodončan in Sobočanec, mojster ALEKSANDER SANJI VLAJ, ki je s harmoniko spremljal FRANCA KOZELA, katerega čudovit vokal pozna staro in mlado. Nekoč je svoj glas posojal mešanemu pevskeemu zboru Štefana Kovača, zdaj pa je nenadomestljiv član upkopenskega kvarteta. Vrli Franc je za jesenski čas občuteno zapel času primerno Oče nebeški, glej - himno trtnim užitek. Če vam vre, se moštni vznihanosti predajte tudi vi!

foto: EKEC

**GOSTINSKO
NOVINARSTVO**

**DORA -
GERENČER
NAMESTO
RAJHA - GRABARJA!**

Dora, tuj si velki pa močen, zatou boš kel-naro!

Gerenc̄er, tuj si pa čijsti in skrben, tak ka te najprlej dene-mo f künjjo!

SENZACIJA

Živela Evropa brez meja!

SPET MEJNA

KONTROLA MED PRESIKO IN VEŠČICO

Ni sicer neizpodbitno pravilo, a vsak mesec skušamo vsaj z eno Pentuto ogreti notranjepolitično fiskalnosocialno sceno. Tokrat nam bo to nedvomno uspelo z malone neverjetno novičko (zato pa je na pentutarskih straneh!)

Med drugo svetovno vojno je obstajala mejna kontrola med prleškima vasema Presika in Veščica. Zgodovina se ponavlja - tale lesena hiša, ki so jo postavili še Nemci, je spet »v funkciji«. Seveda se za ponovno kontrolo niso odločili kar tja v en dan, pač pa je ukrep posledica odcepitve KS Razkrižje od občine Ljutomer. Zdaj pa imajo, kar so iskali!

JOG

**MAMICA V BLATU, DETE
V VOZIČKU**

JESENSKO DEŽEVJE '98

Prav veseli smo, če lahko objavimo tudi kakšno odlično fotografsko stvaritev - dokument letošnje deževne jeseni, ki ga objavljamo tokrat, vsekakor sodi v to kategorijo.

foto: NJ?

Oaj, nogej man že čistar trde!

Če je soditi po fotografiji, se lahko kmalu nadejamo prodora regijskega novinarstva v gostinske vode (in obratno). V ospredju sta namreč murskavalovski urednik MARJAN DORA (z brado) in dopisnik ljubljanskega Dela iz Regije IVAN GERENČER (z brki). S priznanima gostincema NACIJEM RAJHOM (debatista z Doro) in JOŽETOM GRABARJEM (prijazen nasmešek Gerenc̄erju) namreč proučujeta, kakšne so možnosti, da bi novinarstvo prodrlo v svet dobre hrane in pristne kapljice. Tako naj bi dvojec DORA - GERENČER kmalu poskusno prevzel vodenje obeh gostinskih lokalov v Bakovcih in v Selu, par RAJH - GRABAR pa naj bi se sprijel z radijskim oziroma časopisnim poročanjem. O datumu zamenjave poslov vas bodo slavnostno seznanili na priložnostni novinarski konferenci (če bo!).

**ESTRADA POVEJ, KAJ
POJEŠ, IN POVEM
TI, KDO SI!**

Rasi, rasi, rozmarin!

Po mnogih letih je frizura drugačna, oblika očal tudi. Ostala pa sta harmonika in glas najbolj popularnega med porabskimi muzikanti. Le da LACI KORPIČ (ste takoj vedeli, da je on?) v zadnjem obdobju ne muzicira več sam, pač pa s svojim ansamblom in štirimi brhkimi dekletji. Nastopov je iz leta v leto več, ne samo v Porabju, ampak tudi v številnih prekmurskih in prleških krajih.

Foto: ARH

ŠARKEZI (NAZAJ) K POTROŠNIKU!!!

ŽOGOBRCARSKA TUTA

*I den k žutin,
pa ka bou, bou!*

Eden najboljših prekmurskih nogometnih zdomcev je na začasnem delu v štajerski metropoli – pri NK Maribor Teatanicu. Gre za MARINKA ŠARKEZIJA, ki mu nekateri pripisujejo tudi prestižni naziv najboljšega med romskimi nogometaši. Marinko je s srcem seveda še vedno Prekmurec, zato nikoli ne usahnejo tute o tem, da se bo vrnil v enega od prekmurskih prvoligaških klubov. Trenutno sta na voljo le dva, in kot zdaj kaže, je Šarkezi bližje kot Muri beltinskemu prvoligašu. Poglejte!

LIPEN

CUREK, DALJŠI OD FOTOOBJEKTIVA!

TEKMOVANJA

*Še malo stisnen,
pa ga man!*

Človeška domišljija je brezmejna in prav je tako! Na eni od številnih regijskih stoječih voda so priredili izvirno tekmovanje, na katerega so se lahko prijavi vsi, ki so imeli (v času potrebe) curek, daljši od 1,75 metra. Na merjenja curka se je prijavilo 43 mladcev iz vse Regije, od katerih sta bila dva diskvalificirana – F. R. iz Lendave ni smel tekmovati, ker je pred merjenjem jemal nedovoljena poživila (spil je šest pollitrskih steklenic piva, žirija pa je v pravilniku določila zgornjo mejo pet piv), drugi (L. K. iz Ljutomera) pa je prinesel s sabo prepovedane stimulanse – 12 fotografij golih deklet. Tako se je v oddajanju curka pomerilo 41 posameznikov, starih od 14 do 86 let. Zaslužno je zmagal 27-letni EVSTAHIJ O. z obrobja Goriškega, njegov curek (najdaljši je bil v prvi seriji) pa je meril kar 6 metrov in 69 centimetrov. Preveč celo za našega fotoreporterja ACIja, ki si je pripravil objektiv zgolj za curke do 5 metrov in pol. Za naslednje leto pripravljajo tudi ekipno tekmovanje, v katerem bo štel seštevek treh najdaljših (in prvič tudi najbolj ravnih) curkov. ACI

KEGLJAVKI

*Bin ich schön genug
für Pén?*

Bog, ki vse vidi, v Pečarovcih ni videl vseh

Udeleženci Združenja mladih kmetov Evrope, ki so se udeležili 50. Evropskega kongresa v Cankarjevem domu v Ljubljani, so v okviru obkongsresnih dejavnosti "telovadili" tudi po Sloveniji. Ena od skupin je poleg ogleda štale štajerskega poslanca Državnega zbora, Stefana Klince, v kateri redijo preko 50 krav molznic, poskusila še prekmursko mikro bio hrano in na turistični kmetiji Zelko degustirala vino iz buteljčk prekmurskega vinogradnika Ernesta Novaka. In kar bog vse vidi in je v skupini razen predsednika kmečkega sindikata Evgena Sapača – evanganičelanskega, večina bila katolikov ali nevernikov, se je protestant iz Irske v strahu, da bog vidi, v zanj neprimerni družbi in pred grozečim napisom, skrnil pod dežnik, da ga bog ni mogel videti. Evangeličan "valike rasti" Evgen Sapač pa se je kot domačin in gostitelj potuhnil med katoliki. Nanj je bil najbolj jazen pučonski župan, saj se je brzi na brzino skrnil, ko je trebalo poravnati zakusko pri Zelkovi. Sindikalisti "že vejo svoje finte", kako preživeti brez denarja.

BOHE

PREDSEDNIK IN MINISTER

DIALOG NA VISOKI RAVNI

*Če se boš še malo
smejäl, boš premeščen
v Prekmurje!*

ALI MISICI?

Kegljanje je lep čas veljalo za športnega pastorka, za nekakšno gostilniško panogo, v kateri se srečujejo

ŠPORT

napol pivci in napol športniki. Zdaj lahko po zaslugi našega fotoreporterja dodamo vsaj še to, da gre za šport, kjer tekmujejo pravcate lepote. Da bi nam to dokazal, je

FRBO odpotoval kar v oddaljeno Nemčijo. Po dolgem iskanju in dogovarjanju z DKV (Nemška kegljaška zveza) so mu le dovolili, da je ujel v objektiv najboljši z zadnjega svetovnega, HOFFMANNOVO in SCHÖNERSTEDTOVO. Ob tem, da sta s kroglo najnatančnejši, bi prav lahko tekmovali tudi tam, kjer se »udarijo« za naslov najlepše med lepimi. Presodite sami!

Ondan sta se v naši prijazni Regiji srečala predsednik države MILAN KUČAN in šolski minister SLAVKO GABER. Naključni pogovor na temo interpelacija nekoč in danes je stekel z opozorilom predsednika ministru, naj se pazi, saj so jastrebi povsod naokrog. Edini minister, ki je preživel vse menjave SLO vlad, pa mu je odvrnil, da je s pticami roparicami že od malega na ti. Bomo videli! FRBO

Slovenci smo en prečudovit narod. Imamo vse: morje, planine, toplice in panonsko ravnino. Vse na sončni strani Alp. Imamo najbolj pridne ljudi, kulturo in prosveto, zgodovino in prihodnost. Slednjo nam ustvarjajo ljudje, ki si jih skoraj vsako leto volimo za poslance, svetnike, župane. In kot v zlatih časih komunističnega delegatskega sistema smo si tudi zdaj ustvarili možnost, da je lahko izvoljen vsakdo med nami. Občine smo si z

NAME PA SE NIHČE NE SPOMNI

zadnjimi spremembami tako razdrobili, da bi manjše imele prostor že v redkih blokovskih dvigalih, ki jih premoremo v naših krajih. Zlasti Prekmurci in Prleki smo si v zadnjem letu izborili tako male občine, da imajo nekatere skoraj manj prebivalcev kot potrebujejo svetnikov, županov in podžupanov.

Seveda sem v tej položajski hiperinflaciji ugotovil, da skorajda ne poznam človeka, ki ne bi bil nekam izvoljen. To je po svoje kajpada dobro, ker se z večjim odstotkom izvoljenih tudi premosorazmerno viša stopnja odgovornosti za naš skupni blagor, razvoj in napredek.

Pri vsem skupaj me moti le, da se doslej še nihče ni spomnil, da bi mene predlagal za kandidata. Saj nisem tako ambiciozen, da bi konkuriral Gerencnerju za poslanski položaj, ali Slavicu za županskega. Morda pa bi lahko konkuriral za položaj mestnega svetnika. Bralcem se opravičujem, da zdaj govorim le o v Murski Soboti izvoljenih predstavnikih, ampak naš volilni sistem pač predvideva, da si lahko izvoljen tam, kjer živiš. Zadnja dva, ki se ju spomnim, da sta skušala priti do poslanskih sedežev od zunaj, sta bila Janez Sirše, nekdanji minister za turizem, ki se je na listi

KOMPENTAR

LDS poskušal v Lendavi, in Jorg Bleiweis - Trsteniški, ki je za Jelinčiča kandidiral na Goričkem. Oba sta dosegla jako mršav rezultat. Le malo bolje se je godilo nekdanjemu kmetijskemu ministru Jožetu Ostercu, ki je bil na zadnjih državnozborskih volitvah kandidat SKD-ja v Ljutomeru. Ampak Osterc je doma iz Prlekije in tako ni bil čisto pravi gost.

Kot rečeno, kar malo žalosten sem, da se nihče ni spomnil, da bi Dora lahko kandidiral za svetnika v Soboti. Eno kravato in obleko za sestanke bi si že kupil, tudi bril bi se redno, razpravljaj bi samo, ko bi mi v stranki to dovolili, predvsem pa bi bil mojster za glasovanja. Vedno bi bil disciplinirano za tisto, kar bi mi naročili. In nad nikogar se ne bi spravljal fizično, pa če bi bil oni še tako nesramen. Pa mi povejte, ali ne bi bil zglednejši svetnik od tistih, ki se nenehno prepirajo. Edino, kar bi me jezilo, bi bilo, če mi sejin ne bi sproti in promptno izplačevali. Potem, ko bi en mandat prespal kot mestni svetnik, pa sem prepričan, da bi postal vseh mnogim tudi kot kandidat za poslanca ali vsaj župana. Ja, obrit, s kravato, z roko, vedno dvignjeno za stvar, in poslušen. Ni to idealna podoba našega poslanca ali župana?

Žal prebirate ta tekst že, ko ni več mogoče nič storiti. Ko so vsi, ki so nameravali kandidirati, to že storili. Ampak čez štiri leta bodo nove volitve in takrat se lahko spomnite name!

MARJAN DORA

NOCNO ŽIVLJENJE

Nočno življenje največkrat živi mladina. Podnevi gre le malokdo v »life« oziroma uživati življenje. Nočne ure pa dajo pravi čar. V dobri družbi po napornem tednu v službi ali šoli se ga je prav lepo napiti. Toda ali se lahko Pomurci pohvalimo z dobrimi diskoklubi ali lokali, odprtimi tudi v zgodnjih jutranjih urah? Pri preštevanju ne bi porabili vseh prstov na obeh rokah, zato se moramo zadovoljiti s tem, kar imamo. Petek, sobota in nedelja so dnevi, pravzaprav noči, ki jih je treba dodobra izkoristiti. Žal nismo dovolj iznajdljivi, da bi premogli kakšno diskoteko ali lokal, ki bi obratoval v nočnih urah tudi med tednom. Pri izbiri, kam iti, ni veliko možnosti. Če odmislimo veselice (ki nas tokrat ne bodo zanimale), kjer igrajo ali kravjo glasbo ali tisočkrat preigrane melodije, nam na levem bregu Mure ostane nekaj vinotočev, lokali, ki svoja vrata povečini zaprejo do polnoči, ali diskoklubi. Na desni strani Mure je položaj podoben.

Koncerti so v naši regiji redki. Možnost ogleda priljubljene glasbene skupine pomeni velik dogodek. K boljšemu razpoloženju prispeva alkohol.

Glasba v diskotekah se razlikuje. Na zahodu prevladujeta sodobna rave in techno glasba. Ker smo nostalgično še vedno navezani na balkanski melos, zelo radi prisluhnemo starim jugo komadom. Rave party je priljubljen za tabletko ekstazi, saj trava ne zadovolji v pravi smeri.

Poleti se zabave preselijo v naravo. Tam zabave nihče ne moti, razen občasnih policijskih preventivnih pregledov. Zabave se pogosto končajo na takšen način. Ob soboški »kamešnici« je ponoči ponavadi veliko avtomobilov, saj je priljubljen kraj za občevanja parčkov (zaljubljenih ali takšnih za enkrat). Pred leti smo na parkirišču Super lija ujeli parček, ki se ni zmenil za radovedne in posmehljive poglede. Občevala sta kar naprej, vse do konca. Mimoidoči so se zabavali s trkanjem po šipi in navijanjem. V ljubezni je vse dovoljeno!

Pri Prekmurcih je že nekaj časa v navadi, da se dober večer začne z obiskom vinotoča. Če je družba prava, pade prvi liter, za njim še drugi in tako naprej. Za dodatek sledi še »palinka«. Tako je mera polna in začne se polivanje s pijačo, po nesreči se razbije kak kozarec, sledi plesanje na mizi in konča se z bruhanjem, kjer pač pride. Vztrajnejši pijejo brizgance na metre. »Svinja pijana, že spet si pijan, le kol'k' si spil, da si spet pokozlan ...« so verzi Adija Smolarja, ki piše zelo realistična besedila. Tako pride čas odhoda v diskoklub. Tema, ki jo sekajo močni raznobarvni žarki, cigaretni dim, ki ti solzi oči, in hrup, ki prihaja iz velikih zvočnikov. Povsem drugačno okolje. Cilj je spet le eden: dobra zabava. Dober sopotnik v tej zabavi je spet isti - alkohol. Tisti, ki jim alkohol ne zadostuje, si zvijejo kakšen džoint, da se izboljšajo razpoloženje. Sicer pa »travo« (na žalost ne le njo) zasledimo že pri osnovnošolcih. Trapasti nasmeji, majhne oči in slabotna drža takoj izdajo prijatelje te mehke droge. Spet drugih tovrstne bedarije ne zanima. Fantom je zanimiveje zapejati punco oziroma dekletom fanta. Tako so v toplejših časih vsa primerna mesta okrog diskotek zasedena. Nerodno postane takrat, ko sredi plesišča ugotoviš, da si si majico oblekel narobe. Obstaja še ljubezen do trdih drog. Parki so priljubljena zbirališča ljubiteljev igle. Ste spregledali napis na asfaltu ob vhodu v soboški park? Danes 21-letnik ga je poimenoval z rajem. Mogoče boste kdaj v parku, ne le soboškem, naleteli na odvržene igle. Lastniki lokalov imajo težave z alkoholiziranimi gosti, saj ni redek pojav, da opravljajo večjo potrebo v bližini lokala. Dovolj je že prvi grm, ki bo dovolj skrtil nečedno delo na čednem mestu.

In kam zahajamo v naši pokrajini? Nesmiselno bi bilo naštevati vse lokale, saj jih je preveč. Omejimo se na nekatere. Na Goričkem prisegajo predvsem na veselice vseh vrst. Pogosto uspejo privabiti najbolj znana imena slovenske in hrvaške glasbe. Murska Sobota ne premore niti enega diskokluba. Še hotel Diana ga odpre le priložnostno, nikakor pa ne redno. V martjanski Super li si v začetku smel le kulturno oblečen, s športnimi copati vstop ni bil dovoljen. Danes Super li ne obratuje več. Bil je več poskusov ponovne oživitve v obeh primerih. Ni se izšlo. Nekoč redni obiskovalci smo to tudi predvidevali. Diskoteka M3 v Beltincih uspešno deluje že več let. V njo zahajajo mladi (v nedeljo tudi malce starejši) iz vsega Pomurja. Pogrešamo več angažiranosti za dodatne prežračevalne naprave, dodatne redarje, ki bi hladili primitivne glave pretepačev v lokalu, in boljšo glasbo ob petkih in sobotah. Prleki se lahko pohvalijo z diskotekami, kajti v Ljutomer in Žerovince prihaja ogromno obiskovalcev tudi iz Prekmurja. Redarska služba in marsikaj drugega je na višji ravni kot v Prekmurju. Gostinci se premalo zavedajo dejstva, da se kako-vost in ime lokala predvsem cenita po urejenosti sanitarij. Ponekod so takšne, da te mine celo kozlanje. Pretepi so stalni sopotniki diskoklubov. Zelo zanimivo je opazovanje pretepa. Dovolj je že preveč izzivalen pogled v oči, da nastane pretep. Po začnem prerivanju ali udarcih v notranjosti sledi nadaljevanje obračuna zunaj zidov.

Redkeje je žuriranje v zasebnih stanovanjih. Še največ ga je ob novoletnih praznikih in ob praznovanju rojstnih dnevo. Leto se kaj hitro lahko konča na manj prijeten način, kot se je zgodilo nedavno. Slavljenka je povabila družbo na pico, sledilo je popivanje. Ko so povabljeni odhajali domov, je nalit mladenič sedel na stolu pri izhodu in bruhal. ACI

POMURCEV

Ni dobrega večera brez dobrega pretepa. Redarji v diskoklubih se v večini primerov premalo zmenijo za vroča dogajanja. Na srečo nam še ni prišlo v navado, da bi s sabo nosili nože ali pištole. Pogosto pride prav že kak solzivec, po uporabi katerega mora prostor zapustiti večina obiskovalcev.

Ne gre za pretep niti za obračanje v položaj 69. Gre za zabavo.

Približno tako je v vinotočih, ko pride do polivanja s pijačo.

Gospa, ki smo ji pozabili ime, je praznovala svoj 39. rojstni dan. Večkrat je demonstrirala špago in kljub letom ji je to uspelo. Zatem je ukrotila moškega, ga spravila na kolena in imenitno zabavala smejočo se množico. Za konec se je vrgla na kolena, kot to počno nogometasi na travi, ko dosežejo gol.

Z Murskim
valom in
Relaxom

»Okupacija« južne Dalmacije

v desetih slikah

Izlet na Hvar, Korčulo, Dubrovnik in vmes še skok v Medžugorje si je tik pred začetkom jeseni privoščilo sto petdeset zvestih poslušalcev oddaje Mursko-morski val ob sredah zvečer na Murškem valu. Nepozabne spomine na »okupacijo« Dalmacije z dobro voljo in smehom z nekaj časovne distance obujamo v Peni v desetih slikah. Vsem, ki niste bili tam, naj se pcedijo sline. Prihodnje leto septembra gremo v Primošten, zato dobrodošli v kvizu Mursko- morskoga vala, a to ni pogoj, da dopust leta 1999 preživite med pravimi prijatelji in v najboljši družbi.

Podnevi sta imela največjo moč morje in sonce. V svoj objem sta zvalila mlado in staro. Evfemija Hozjan, Helena Červek, Marija Rous in Marija Kustec (z leve proti desni) so samo dokaz, da je bilo res tako, Anica in Jože Zemljčič in Gornje Radgone potrditev dokaza, oboje pa je samo drobec iz albumov, ki krožijo med popotniki. Voda je imela okrog 25 stopinj, približno toliko zrak, gneče ni bilo ne v vodi ne na plaži, priložnosti za užitek in počitek pa so se ponujale kar same ...

Ko je pihalo, so se Prekmurci, Prlekci in Štajerci predali objemu romantičnih južnodalmatinskih mest. »To smo mi: Anica in Jože Gregor ter Marija in Franc Muller. Pozdravljamo vas, vi pa nam zavidajte!« »Me pa smo se nastavile v objem večnega Dubrovnika in še se bomo vrnille.« Zdenka Ficko, Helena Grof in Nada Žurman.

Nov dan se je začel vsak večer. Pritisk je dvignilo dobro dalmatinsko vino, za dobro voljo in petje pa nikoli ni zmanjkalo priložnosti in razlogov:

- Jože Lebar, Justa Rogač, Ivan Marn (fant in pol, za katerim so se ozirale tudi Dalmatinke) in Marija Lautar so poskrbeli, da je bilo že prvi dan vse pod vreliščem ...

- Eva Celec (praznovala je rojstni dan) in Vilma Kovač sta družbo gor držali ...

- Anica Gregorec se je dokazala kot najboljša pevka, Darko Kegl (v ozadju) jo je kar nekam zaskrbljen poslušal, da mu ne bi prevzela mesta na glasbeni sceni, sicer pa je odlično opravil vlogo animatorja v preobleki S. Lorena.

- Brez treme so na oder stopili finalisti za mistra ture, na koncu pa si je naziv pred strogo strokovno žirijo dam prisužil Jože Zemljčič (drugi z leve), ki ga pri slačenju in v odgovarjanju na provokativna vprašanja ni zmedel niti strogi ženin pogled.

Desetim slikam bi jih lahko dodali še desetkrat po deset in vsaka bi bila novo doživetje z naše »okupacije« južne Dalmacije. Vsem pa je skupno eno - bilo je lepo in samo to sva bralcem Pena z izborom želela povedati Flavio Dotto in Irma Benko.

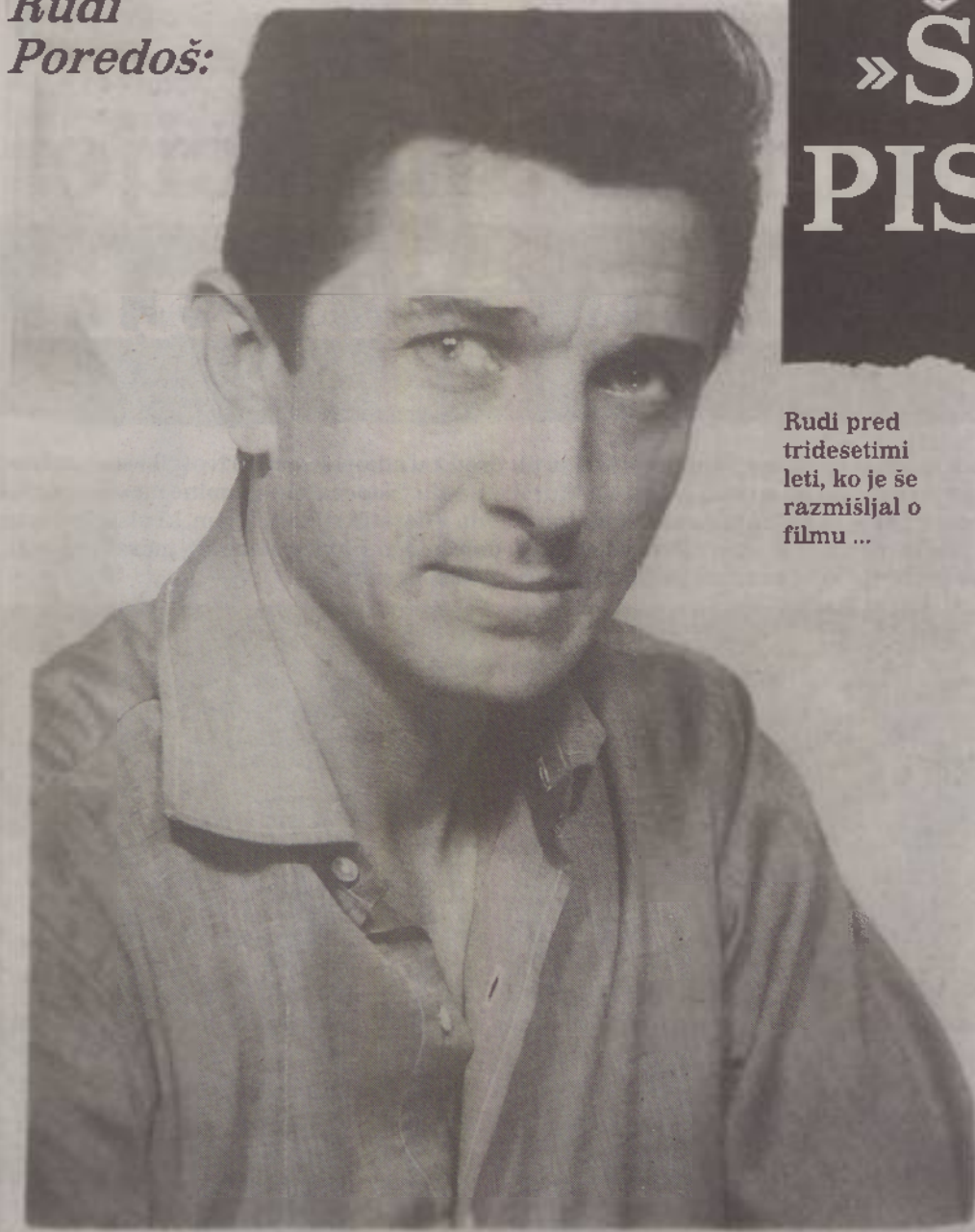
- Štefan Raduha in Marjeta Šadl sta bila uspešna pri »vtikanju«. Pa da ne bi grdo mislili, gre za kuhalnico in steklenico.

- Osemdnevno potovanje pa je spravilo v neločljiv objem angleško turistko Mayo in kuvajtskega magnata Pubyja, sicer družbi bolj znana kot Maja in Franc (po domače Pubi) Flegar iz Murske Sobotice.

Rudi
Poredoš:

Rudi pred tridesetimi leti, ko je še razmišljal o filmu ...

»ŠE ZDAJ HRANIM PISEMCE MERILYN MONROE«

Rudi Poredoš je bil rojen leta 1931 v Moravcih. Ekonomsko srednjo šolo je končal v Murski Soboti. Leta 1954 je pri Špilju pobegnil v Avstrijo. Pol leta je preživel v lagerju in tudi delal, potem pa odšel v Nemčijo. Tam se je zaposlil v ameriški vojski kot pomožni delavec. Sreča mu je bila naklonjena, saj je spoznal pilota vojaškega transportnega letala, ki je bil jugoslovanskega porekla. Ta mu je uredil službo in tako je, sicer za kratek čas, kot spremljevalec letala obletel velik del sveta.

Slika o svetu ni bila idilična

Mlad človek, spremljevalec vojaškega transportnega letala, to je res lepa in enkratna priložnost!

Da, predvsem zato, ker sem si že takrat lahko ustvaril sliko o svetu. In ta slika sploh ni bila idilična. Razvažala sva razne materiale, in to predvsem po nerazvitih državah. Tako sem si ogledal Ugando, Nepal, Etiopijo, Indijo, Filipine ... Videl sem v glavnem siromaštvo in lakoto, in če sem te dežele primerjal z Jugoslavijo, kakršno sem zapustil, je bila le-ta v primerjavi z njimi še vedno kot raj.

Kako si prišel v Ameriko?

Čeprav je bila korejska vojna že končana, sem se vseeno prijavil v ameriško vojsko za Korejo, saj je bilo stanje takrat še vedno napeto. To je takrat veliko pomenilo in tako sem kaj hitro dobil ameriško državljanstvo.

Začetek je bil zanesljivo težak?

Bolj, kot sem si predstavljal! Ustavil sem se v Betlehemu v Pensilvaniji. Mislil sem, tu mi bo dobro, saj je tukaj največ naših rojakov, ki mi bodo pomagali. Pa sem se uštel. Kot da bi bili drug drugemu nevoščljivi. Zaposlil sem se v neki blagovnici z živili, in kot da mi tega posla ne bi privoščili. Med svojimi sem se počutil tujca. Zato sem odšel.

Kam?

V Kalifornijo, na pacifiško obalo. V Los Angeles. In ni mi bilo, žal. Tam so živeli drugačni ljudje.

Tam se je torej za tebe začela »Amerika«!

Bil sem mlad, postaven fant, z nekaj pameti in z voljo do dela. Bil sem jim zanimiv in tako sem hitro dobil službo natakarja v boljšem hotelu. Ves čas pa

sem si na moč želel, da bi prišel k filmu. Kar se dela tiče, je bilo to kar težko in naporno obdobje, saj sem delal tudi po 80 ur na teden. Odnehati nisem hotel, ker sem želel imeti dobro finančno osnovo.

Poznam igralce starejše generacije

Kako je bilo s filmom?

Tudi pri filmu sem deloma uspel. Dobil sem nekaj manjših vlog. Malo večja vloga je bila v filmu Rusi prihajajo, ki ste ga gledali tudi pri vas. Nekaj malega sem sodeloval tudi v televizijskih oddajah.

Si imel priložnost osebno spoznati kakšno veliko filmsko zvezdo?

Kar nekaj velikih filmskih igralcev sem poznal. Predvsem igralce starejše generacije. Tudi zato, ker so obiskovali naš hotel. Frenk Sinatra me je klical po imenu. Še zdaj hranim pisemce Marilyn Monroe. Govoril sem z Garyjem Cooperjem, s Clarkom Gableom, s Charlyjem Chaplinom. Posebej dobro sem se poznal z igralko Zsa Zsa Gabor ...

Več kot s filmom si se ukvarjal z biznisom?

Ker sem imel razmeroma dobro plačo in nekaj privarčevanega denarja, sem začel kupovati hiše. Zeljo, da bi uspel pri filmu, sem sčasoma opustil in se začel tako vse bolj posvečati svojemu poslu - gostinstvu. V službi sem hitro napredoval in sčasoma postal srednji menedžer. Na takem položaju sem odšel v pokoj. Kljub temu še zmeraj delam v omenjenem hotelu. Zdaj kot strokovni svetovalec.

Lahko poveš, da si bil na poslovnem področju uspešen?

V prometu z nepremičninami sem se kar dobro znašel in tudi srečo sem imel. Zato sem v relativno kratkem času zaslužil precej denarja. To mi je omogočilo nenehen stik z domovino.

Zdaj sem sam in razmišljam, ali naj se vrnem ali ostanem tam. Moja duša je vedno tukaj. Tudi takrat, ko je moje telo v Los Angelesu.

Doma sem bil kar 44-krat. Takih je med našimi malo. Tudi potoval sem veliko. Bil sem povsod, na vseh celinah. Le v Kitajski nisem bil, a si jo zelo želim videti. Nekoč jo bom obiskal.

Kaj počneš v prostem času?

Prej sem bil in tudi zdaj sem zelo aktiven v delavskem sindikatu. Tudi siromašnim Mehičanom pomagam do njihovih pravic. To štejem kot svojo dolžnost.

Gangster je pištolo usmeril vame

Prej si prihajal v Jugoslavijo, zdaj se vračaš v samostojno Slovenijo!

Dogodki leta 1991 so bili za mene razočaranje. Veliko sem se angažiral proti vojni v takratni Jugoslaviji. Tudi prek OZN. Z nekim tam živečim Srbom sva veliko pripomogla, da takrat NATO ni napadel Srbije.

Torej si bil proti osamosvojitvi!

Slovenci dejansko spadajo za sebe. Iz ameriške perspektive je to videti

Na svetu je premalo ljubezni. Človek se bo moral spremeniti!

nekoliko drugače. Težko sem si predstavljal Srbi za sebe, Hrvati za sebe... Sem bolj za združeno Evropo. Sem pa zaljubljen v Soboto in domače ljudi. Moram pa povedati, da so Slovenci v tujini precej škodoželjni in drug drugemu nevoščljivi.

Če se ozreš nazaj: si zadovoljen s svojim življenjem? S tem, kar si storil in kar si dosegel?

Moje življenje je bilo srečno. Bilo je tudi veliko slabega. Gangster mi je držal napeto pištolo v glavo, vendar sem se izmazal. Bil sem poročen. Poročen sem bil z Nemko. Ločila sva se zato, ker sva oba postala bogata. Moja nekdanja soproga je danes »vredna« 5 milijonov dolarjev. Sprla se nisva. Še zdaj imava občasne stike. Otrok nimam. Najmanj za 400.000 dolarjev različne pomoči sem podaril različnim ljudem in skupinam. Zdaj sem sam in razmišljam, ali naj se vrnem ali ostanem tam. Moja duša je vedno tukaj. Tudi takrat, ko je moje telo v Los Angelesu.

Kakšna je razlika med današnjo Ameriko in tisto, s katero si se prvič srečal?

Amerika danes je povsem nekaj drugega, kot je bila nekoč. Kriminal in mamila so Ameriko povsem spremenila. Dober karakter se več ne spoš-

tuje. Končno je tudi svet drugačen. Na svetu je premalo ljubezni. Človek se bo moral spremeniti! Spoštovati mora drugega ravno tako kot sebe.

Si primerjal življenje v Ameriki in Sloveniji?

Slovenski standard je po svoje zelo podoben ameriškem.

Nimam pravice, da bi bilo samo meni dobro

Občutek imam, da veliko premišljuješ o človeku, o njegovi usodi, o odnosih med ljudmi, o svetu, ki ni ravno najboljši ... Kot da bi ga rad spremenil!

Globoko verjamem, da je veliko bogastvo, nekomu narediti dobro! To je velika sreča. Če pomagam siromakom, ne pričakujem plačila. Nimam pravice, da bi samo meni šlo dobro. Boli me na primer usoda ruskega naroda, ki ima zgodovinsko nesrečo. Kateregakoli Rusa sem srečal po svetu, mi je vedno pomagal, če je bilo treba, kakšen bogataš pa ne. Mogoče bodo ravno Rusi nekoč povedli svet v lepšo prihodnost. Rad bi, da se človeštvo poboljša. Kajti takšen človek, kot je zdaj, takšen ni sposoben upravljati sam s seboj.

Meniš, da se da svet spremeniti z dobrimi deli?

V štiridesetih letih sem v svojem stanovanju gostil okrog 200 ljudi. Največ iz Slovenije oziroma Prekmurja. Nekateri so ostali dan ali dva, nekateri tudi devet mesecev. Za to nisem prosil niti centa plačila. Tisti, ki so bili tam, to dobro vedo. Tega ne omenjam, da bi komu kaj metal v oči ali zato, da bi bil komu vzor. Preprosto zato, ker sem imel v Ameriki srečo in sem kaj takega lahko naredil.

Čez kakšen dan odideš. Kdaj te bomo spet videli v mestu?

Po vsej verjetnosti še to zimo!

Jože Rituper
Foto: Nataša Juhnov

Feri
Lainšček

Najdaljši most v državi

Na javnem natečaju za avtocestni most čez reko Muro je bila izbrana idejna rešitev arhitekta Petra Gabrijelčiča in konstruktorja Vukašina Ačanskega. Gre za vrsto visečega mostu, pri katerem mostna plošča visi na jeklenih zategah, ki so vpete v osrednja pilona. Most, ki bo, kot je znano, prečkal reko med Vučjo vasjo in Bakovci, naj bi z osrednjima pilonom meril v višino 60 metrov, medtem ko bi bila njegova skupna dolžina nekaj manj kot 800 metrov. Monumentalni objekt v izvedbi, ki jo je stroka zaradi značilnih posebnih zateg nadvse poetično poimenovala »harfa«, bi tako seveda postal najdaljši most v državi. Obenem pa bi, kot pravita graditelja, dvig mostne konstrukcije v višino predstavljal pomemben geografski orientir v prostoru, ki bi vozniku in tudi vsem drugim opazovalcem iz daljave nazorno označil mesto prehoda ceste prek reke Mure.

Samo želimo si seveda lahko, da bo prav ta posrečena idejna rešitev, ki se obenem spoštljivo ogiba posegom v reko, tudi zares uresničena.

Prav gotovo pa je tudi, da se ob vsej graditeljski razsežnosti načrtovanega dogodka vsaj na kratko pomudimo tudi ob njegovi simbolni sporočilnosti. Mnoga izročila potrjujejo tisto simboliko mostu, ki pravi, da je le-ta seveda kraj prehoda, obenem pa tudi preizkušnje. Ali drugače: treba je čez most; kdor se temu izmika, ne reši ničesar. Saj le most spravlja človeka na ozko pot, na kateri se neogibno mora odločiti. Taka odločitev pa ga lahko prekolne ali reši.

Ali, še drugače in bolj po naše: most nam s svojim dolžinskim rekordom na neki način spet potrjuje, kako zelo sta oddaljena bregova, »med katerima teče meja«. Njegova višina, ki naj bi bila tudi »orientir«, pa nas opominja, da nas v resnici na zemljevidu ni tako zlahka najti kot bi to morda sami pričakovali.

Z vsem tem pa se seveda napaja tista že kar kronična prekmurska dvojnost, ko smo nekako celo po malem užaljeni, ker nas Slovenija še ni povsem posvojila, obenem pa ves čas skrbno negujemo neko svojo posebnost in poudarjamo lastno, malodane nacionalno identiteto. Treba je reči, da tak paradoks tu in zdaj seveda ni niti malo produktiven in bi ga bilo iz mnogih razlogov priporočljivo v najkrajšem možnem času tako ali drugače preseči.

**Za začetek nehajmo,
recimo, verjeti, da duša
prvega človeka, ki gre
čez most, pripada
hudiču.**

Indijski pisatelj Salman Rushdie je ponovno v središču pozornosti: septembra letos je iranski predsednik Ali Akbar Hašemi Rafsandžani razložil, da se odločitve glede Rushdija niso spremenile; še zmeraj si želijo rešiti ta problem, ne morejo pa preklicati fatve, kot zahteva Evropska unija, saj gre za verski ukaz, ki je nedotakljiv.

In ko so se najbolj ažurni novinarji razpisali, kako bo Rushdie slednjič enak med enakimi, da bo ponovno normalen človek, je skupina iranskih študentov ponudila milijardo rialov tistemu, ki bo ubil pisatelja.

Izobčenec na koncu stoletja

Tisti, ki so spremljali usodo Salmana Rushdija, se še spominjajo, da so Iranci 14. februarja 1989. pisatelja obsodili na smrt, ker je napisal in tiskal knjigo **Hudičevi stih**. Na njegovo glavo so razpisali nagrado v višini 2,8 milijona dolarjev (če ga bo ubil musliman) in milijon dolarjev, če ga bo ubil nemuslimanski vernik.

Zakaj takšen bes? Zakaj ravno **Hudičevi stih**? In zakaj pisatelj Salman Rushdie?

Do izdaje knjige **Hudičevi stih** je bilo Rushdievo življenje popolnoma normalno, vsakdanje. Rodil se je 1947. leta v Bombayju. Njegov ded je diplomiral medicino v Zahodni Nemčiji, oče je študiral jezike v Cambridgeu, sin je končal studij zgodovine. V Londonu je najprej napisal neuspešen roman **Grimus** (1971). Vrnil se je v Bombay in napisal kroniko treh generacij neke družine. Roman **Polnočni otroci** (1981) mu je prinesel Bookerjevo priznanje, glavno britansko literarno nagrado. Dve leti kasneje je izšel roman **Sramota** (1983). V njem je spregovoril o Pakistanu v času diktature generala Zie Ul Haka. Za roman je dobil francosko nagrado za najboljši tuj roman. Salman Rushdie se je vrnil v London, se vključil v londonski književni svet, se spoznal s Haroldom Pinterjem, obiskal Nikarago in napisal dnevnik **Jaguarski nasmeh** (1987). Leta 1988 je objavil **Hudičeve stih**. V romanu je pomešal sodobnost in fikcijo, prikrito je spregovoril o filozofskem problemu boja dobrega in zla. Ko je knjiga izšla, je bila najprej prepovedana v Indiji, nato v Pakistanu, Savdski Arabiji, Egiptu, Somaliji, Sudanu, Maleziji, Indoneziji. Na knjižnem sejmu v Frankfurtu je izginilo iz izložb vseh dvajset izvodov knjige.

Štirinajstega februarja 1989 je ajatola Homeini »vsem hrabrim muslimanom« javno odobril lov na človeka. S tem je bila nad pisateljem izrečena smrtna obsodba, ki velja še danes.

Rushdie se je z ženo, prav tako pisateljico Marianno Wiggins, umaknil v globoko ilegalo. Začele so se demonstracije zoper pisatelja, zadeva v zvezi s knjigo **Hudičevi stih** je dobila mednarodno politično razsežnost. Članice Evropske skupnosti so hotele povabiti na pogovore svoje diplomatske predstavnike v Iranu, Teheran pa je umaknil svoje delegate iz te iste skupnosti. Ameriški Pen je poslal pismo ameriškemu predsedniku Bushu: v

Salman Rushdie se je pojavil leta 1995 na promociji knjige svojega prijatelja Martina Amisa. S hčerko nekdanjega finančnega ministra, z lepo Nigello Lawson, je celo zaplesal. Seveda je bil ples kratek, saj so ga njegovi osebni čuvaji hitro spravili s plesišča.

imenu 2200 ameriških književnikov ga je podpisala Susan Sontag.

Iranski predsednik Ali Hamnedi je v Beogradu izjavil, da je zadeva z Rushdiejem nerešljiva. »Puščica je odpeta in že leti proti cilju,« je dejal in ta izjava je še bolj zaostrila stvari.

V Bombayju pred angleškim veleposlanstvom so bile demonstracije. Policija je v spopadu z demonstranti ubila dvajset ljudi, petdeset pa ranila.

Salman Rushdie pa si s svojimi Hudičevimi stihmi ni nakopal na glavo le prekletstva danes že pokojnega ajatolaha Homeinija, marveč tudi srd in nerazumevanje svoje sopotnice in sotripinice Marianne Wiggins. Ameriška književnica se je namreč kmalu ločila in pri tem sporočila novinarjem, kako ne ve, kje živi avtor Hudičevih stihov. Pisateljica je leta 1989 izdala roman **John Dollar**, ki ga je založnik reklamiral s sloganom: Če ne morete brati Rushdija, berite Marianne Wiggins!

Ženska je izjavila, kako je v zadnjih štirih mesecih zakona z Rushdiem menjala 56 postelj, da je izgubila vse prijateljice in družbo, da je bila pogosto brez knjig in televizijskega sprejemnika in celo telefona in da je sita takšnega zakona in življenja. In tako je Salman Rushdie ostal sam. Ostal je brez žene, nima stalnega prebivališča, ne more se sprehajati, nima pravice, da bi se branil. Postal

Islamski fundamentalisti pa niso mirovali oktobra 1993 so v predmestju Osla izstrelili tri kroglice v norveškega založnika Rushdiejevih **Hudičevih stihov**. Že prej so do smrti zabodli japonskega prevajalca omenjenega romana Hitošija Igarašija, v Milanu pa so z nožem ranili italijanskega prevajalca Ettoreja Capriolo. Policija napadalcev vse do danes ni odkrila.

Iranska vlada je pred kratkim izjavila, da se odreka nagrade za umor Salmana Rushdieja. Po tej izjavi bo Velika Britanija v Teheran ponovno poslala svojega veleposlanika. Čeprav ostaja Homeinijeva fatva (pravno mnenje), da je Rushdie obsojen na smrt in da je dolžnost vsakega muslimana, izvršiti smrtno kazen, nespremenjena, se je vendarle končalo neko obdobje v odnosih med Iranom in svetom.

Kot velika dežela s šestdesetimi milijoni prebivalcev želi Iran znova vstopiti na mednarodni politični oder. Toda fatva je fatva, ne glede na želje in dobre namene predsednika Mohammada Khatamija ali nekaterih njegovih ministrov: saj vsi dobro vedo,

Salman Rushdie na zaprtem vrtu nekega rimskega hotela, kjer si je privoščil fotografiranje, da bi svetu pokazal, kako se lahko sprehaja in kako je še živ.

Salman Rushdie v družbi z nemškim zunanjim ministrom Kinklom: »Dragi Salman, čas dela za naju!«

je izobčenec na koncu stoletja. Postal je madež, vest na zemljevidu tega istega stoletja, celo tisočletja.

Ni mu preostalo drugega, ko da je začel še intenzivneje pisati. Izdal je otroško knjigo **Harun in druge zgodbe**. Nenapovedano, skrivnostno se je pojavil na slovesni večerji na kolumbijski univerzi v New Yorku. Ob tej priložnosti je napadel kršenje človekovih pravic v Iranu ter se vrnil v hotel, kjer se je prijavil pod tujim imenom, pred vrati njegove hotelske sobe pa ga je varovalo dvajset do zob oboroženih specialcev.

Življenje ni nič drugega kot svoboda, je izjavil dan pred božičem leta 1991.

Predsednik Irana ajatolah Ali Hamnei je januarja 1993 zahteval od britanske vlade, da izroči Salmana Rushdija, da bi lahko izpolnil fatvo. Prekleti pisatelj je bil povabljen v angleško zunanje ministrstvo - s tem so Britanci uradno pokazali, da podpirajo Rushdiejeve pravice.

Potem je Salman Rushdie po treh zavrnitvah francoske vlade prišel v Pariz. Sprejel ga je takratni minister za kulturo Jack Lang. Na pogovoru z njim so bili Nobelov nagradjenec Elie Wiesel, pisatelj Jorge Semprun, albanski književnik Ismail Kadare, francoski intelektualec Alain Finkielkraut ... Petinštiridesetletni Rushdie je priznal, da je doživel zmago, ker je še vedno živ, in poraz, ker je še vedno v ječi.

Še dalje pod varstvom policije menjava številna prenočišča. Zgodilo se je, da je v dvajsetih zaporednih nočeh spal v trinajstih različnih posteljah. Angleško policijo je do konca leta 1993 stal milijon funtov, od tega je »zapornik« sam prispeval četrto milijona.

da se obsodba, prekletstvo, ki ga je 1989. izrekel nad Rushdiejem ajatolah Homeini, ne more prekiniti, razveljaviti.

Po vsem tem pisatelj Salman Rushdie še naprej ne bo imel mirnega spanca. In skrivaj se bo, kdaj pa kdaj se bo izmuznil telesni straži in si privoščil življenje navadnih ljudi: v miru popil svojo kavico, se pojavil na promociji kakšne svoje ali tuje knjige, se srečal z znamenitimi ljudmi in morda celo zaplesal. A potem bo moral spet v svojo »zaporniško celico«, se skriti pred ljudmi in razmišljati o svetu, ki ga je »užalil« in ki mu ne namerava »odpustiti«. Zločin in kazen, bi zapisal Dostojevski.

»Tisto, kar me najbolj boli, je dejstvo, da se moja lastna domovina, Indija, ni opredelila zame, ni obsodila fatve. Mar je to nagrada za moje življenjsko delo?«

Indija je bila prva dežela, v kateri so prepovedali **Hudičeve stih**, prepovedali pa so tudi snemanje filma po njegovem romanu **Otroci noči**.

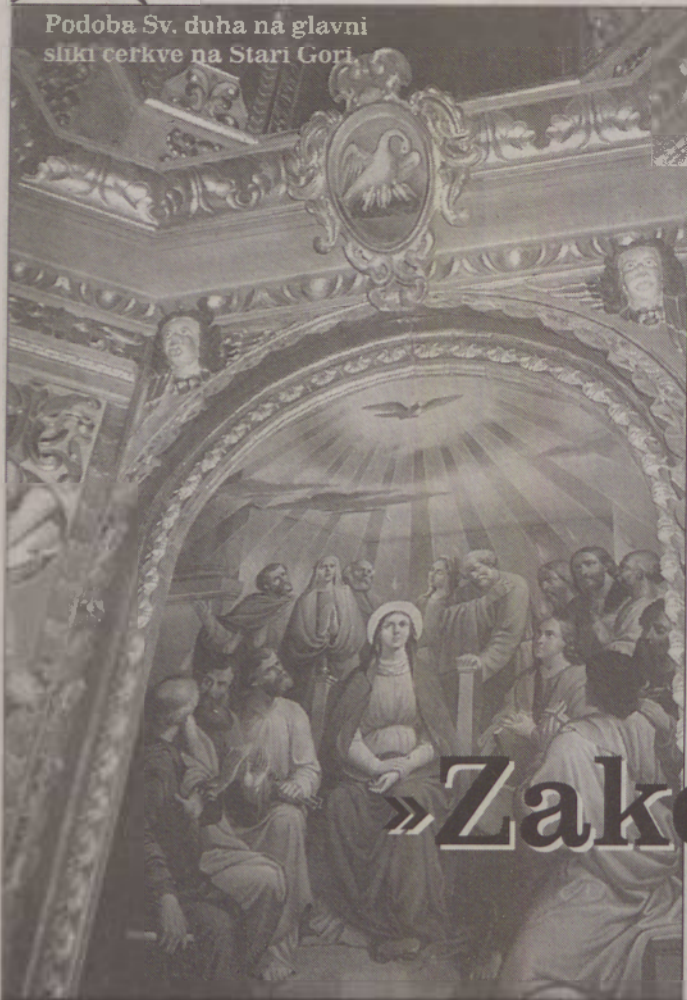
»Še vedno ne smem v Indijo. Ne dajo mi vize,« je pred dnevi izjavil Salman Rushdie.

Po svetu je seveda še več avtorjev, ki so prepovedani, ki ne smejo v svoje države, ki živijo v pregnanstvu in so sprti z uradnimi stališči držav, v katerih so začeli ustvarjati.

Salman Rushdie je samo najbolj znan med njimi pa tudi najbolj tragična oseba ob koncu stoletja, tisočletja, ko svet še vedno ni uredil najbolj temeljnih stvari: zaščititi človeško življenje in človekove pravice.

Podoba Sv. duha na glavni sliki cerkve na Stari Gori

Legenda o pozidavi cerkve Sv. duha pri sedmih lipah na Stari Gori

Zgodovinski viri poročajo, da je bila sedanja baročna cerkev Sv. duha na Stari Gori pri Sv. Juriju ob Ščavnici pozidana med letoma 1674 in 1697. Po tradiciji jo je dal postaviti sin grofa Schachenturma. Nekdaj se je imenovala cerkev pri sedmih lipah. Leta 1890 je bila prenovljena. O nastanku cerkve kroži med tamkajšnjimi prebivalci zanimiva legenda.

»Zakočeni« vrat nejevernega župnika

Grofici se je prikazoval beli golob

V bližini, kjer stoji danes cerkev na Stari Gori, je nekoč stala graščina. Ob njej je bil razsežen brezov gaj, po katerem se je rada sprehajala grofica. In postala je pozorna na belega goloba, ki je vedno znova krožil po nebu v njeni bližini. Ptica je nemirno krilila s perutmi in grofici se je zdelo, da ji daje neko sporočilo. In začela je sklepati, da je to podoba Sv. duha.

Grof in grofica sta imela slepo hčerko in sta se zaobljubila, da bosta dala pozidati cerkev, če bo njuna hči spregledala. In znamenje za njeno dejansko ozdravitev je videla plemenita gospa v golobovih namigih, vendar je bilo za to potrebno nekaj žrtvovati.

In zbrali so se prebivalci Terbegovec in se odpravili s svojim graščakom, grofico in njuno slepo hčerko v dolgi procesiji k Sv. Juriju. Tamkajšnjega župnika so šli prositi, da jim dovoli zidati cerkev na kraju prikazovanj belega goloba.

Nejeveren župnik

Župnik ni hotel o gradnji cerkve ničesar slišati in tudi ni verjel pripovedi o prikazovanju belega goloba. Zdaj ga pobožno

ljudstvo prosi, naj se priključi procesiji in se v brezovem gaju sam prepriča o nenavadnem prikazovanju.

Terbegovčani hodijo počasi sklonjenih glav in molijo. Bolj ko se bližajo brezovemu gaju, bolj radovedno dvigujejo glave proti nebu, kjer kmalu zagledajo goloba, ki kroži nad košatimi brezami. Molitev pojenja, roke se dvigujejo proti nebu in vsi vznemirjeni kažejo v tisto smer. Gleda tudi župnik, a se dela, da ničesar ne vidi, in pobožno ljudstvo kriči, da župnik noče videti božje prikazni.

In ljudje še vedno kažejo v tisto smer. Gleda tudi župnik in znova govori, da ničesar ne vidi. In takrat zareže jedka bolečina v župnikov vrat, da ta otrdi, postane negiben. Osupel in kesajoč se duhoven začne zdaj jecati, prositi Boga za milost. In obrne se proti vernikom ter jim sporoči, da daje svoj pristanek za gradnjo nove podružnične cerkve.

Prebivalstvo Terbegovec in bajt, raztresenih po okoliških »bregačah«, je zavihalo rokave, pljunilo v roke in klesalo peščenjak v »rūdi« pod bližnjim bregom. In mnogi so se odpravili po kamen v oseški kamnolom.

Od kod je dobil ime Ženik

Največ kamenja za cerkev na Stari Gori so pripeljali tlačani z lesenimi vozovi, v katere so bili vpreženi konji, voli ali krave iz precej oddaljenega Oseka v Slovenskih Goricah. Ta zaselek je blizu sedanje Sv. Trojice. Po blatnih kolnikih se je vlekla nepretregana kolona vozil. Eni so kamen v Oseku natovarjali, na drugem koncu pa so ga ob gradbišču iztovarjali.

In ko je živina mukoma vlekla težko breme v klanec v začetku Ženika, so vozniki vpili: »Ženi! Ženi živino ...« Od tukaj naj bi dobil ta kraj sedanje ime.

Župniku se je vrat omeščal in grofova hči je spregledala

Zidava cerkve je bilo dolgo in težaško delo. In končno je napačil dan blagoslovitve. Zbralo se je nešteto pobožnih ljudi iz Slovenskih goric, Murskega polja, Ščavniške doline in pripešali naj bi verniki celo s Tišine v Prekmurju. Svečano mašo je imel župnik od Sv. Jurija in še vedno mu je bil vrat otrdel kot oseški kamen. Ko je mukoma dvignil hostijo ob »povzdigovanju«, mu je skozi vrat šinila prijetna toplota, vrat je bil spet gibčen kot včasih, nadloga je izginila, kot da je nikoli ne bi bilo. In takrat je priletel v cerkev beli golob. Videla ga je tudi grajska gospodična, saj je pravkar spregledala. Vsi navzoči so bili srečni in so se z glasno molitvijo zahvaljevali Sv. duhu, ki je nežno poletaval nad njimi. In zaobljubili so se, da bo odslej cerkev na Stari Gori posvečena njemu.

Napisal in fotografiral: **FRANČEK ŠTEFANEČ**

V tem delu Ženika je bil nekoč blatni klanec, po katerem so tlačani mukoma vozili oseško kamenje.

Pri sosedih

Katarza

VEDNO VEČ LJUDI BEŽI IZ MESTNEGA VRVEŽA IN IŠČE SVOJO REŠITEV V NERAZVITEM OBMEJNEM OBMOČJU – GORIČKO, ŌRSĚG, TRILATERALNI NARAVNI PARK POSTAJA ZATOČIŠČE RAZOČARANIH

Neprijazna vasica na koncu sveta v Blatnem dolu. Lahko bi bila kjer koli v »socialističnem« delu novega krajinske parka ob tromeji. Je nekje na črti Kobilje, Nemesnep, Kerkafalva. Tukajšnje informacije tečejo prek natakarike v samotni obcestni domačiji v čardi, ki ima če že ne aristokratsko pa velemestno zvoneči

in morda s stotimi psi in mačkami, je že nekaj časa cilj reporterjev. Njihova radovednost ni namenjena županji, zdravnici iz »Pešte«, ki je dobesedno šla na konec sveta, kjer bo verjetno do smrti županja in oskrbnica svojih desetih psov in trinajstih mačk.

Pred nekoč trdno domačijo, ki vedno bolj leze vase, črni mešanec dolgočasno zalaja, ko ga je zmotila v

Zakonca Gyöngy, Oszkár in Ildikó, rahlo zazrta v vzhodne religije, upata, da je njihov dom pod izposojeno streho, kjer na okrašeni komodi na domačem oltarju kraljujejo budistične verske podobe, le začasen.

naziv Pivski vrt. Saj res, slišala je za one iz Pešte, ki živijo v šotorih, hčerki ne hodita v šolo in umivajo se v potoku. Pri tem postaja vsa prezirljiva, ne skrivajoč zadovoljstva, da nekdo lahko živi še bolj bedno od staroselcev. Ona jih ni videla, vendar je mati njene kolegice rojena v tisti vasi in nas bo napotila na pravi naslov. Sicer pa vsi vedo, kje so, saj je televizija zagnala dovolj velik cirkus pa tudi prišleki so priskrbeli za reklamo, ko so vso ekipo poslali v tisti organ, ki se v tem lokalni ne omenja ...

»Dvomim, da bi vas sprejeli, saj niso niti onih z državne televizije pa tudi tuje reporterje so nagnali. Ja, živijo pa v moji rojstni vasi, nam je zaupljivo dejala mati natakaričine prijateljice. Prerano upojena uradnica iz propadle kmetijske zadruga močno skrajša popoldanski obred krmljenja dveh rejenih domačih prašičev in se požrtvovalno odpove gledanju Bogatih in lepih, serije, ki jo predvaja madžarska različica POP teveja. Med potjo razloži, da so družino iz Pešte (tukaj so vsi novosejci iz Pešte) na predlog zdravnika preselili na neko opustelo domačijo, toda njihov velikanski šotor še stoji.

Nekje na pol poti postaja asfaltni trak vedno ožji in za prvimi ovinkom se prikažejo obrisi šotora. Kjer travnik preide v gozd, sameva nedokončana jurta, za tukajšnje dimenzije mogočen objekt Magyarföld, vasica z manj kot sedemdesetimi prebivalci

izvidnico poslana županja, ki nas je šla tudi najavit. V sobici, do katere se pride po prenapolnjenem precej razmetanem ozkem hodniku, začasno živi družina, ki je porušila za seboj vse mostove. Nadstropna postelja za štiri ljudi, vegasta miza, star štedilnik na drva, omara, komoda in edini stol, na katerem je korito, kjer bo vzhajal kruh, ki ga je poglavar družine ob našem prihodu z vso ihto mesil. Iz lastnoročno pridelane pšenice, le nekaj grobo mlete tritikale so kupili, pojasni na vprašanje naše vodnice.

»Ni pomembno, kako kuhamo, kaj damo v lonec, kako se kregamo, pomembni so odnosi, a vsi prišleki radovedno buljijo v nas,« nas vsa togotna sprejme drobna ženska.

»Ildikó, če želimo spremeniti odnose, moramo svetu pokazati, da so tudi drugi možni načini življenja,« jo miri mož.

»Kaj vas vodi v vaši misiji spreminjanja sveta?« Tvegam vprašanje v upanju potem, ko na široko razlagam, kako sem hvaležna usodi, ki me je pripeljala do njih v iskanju nekaterih resnic.

»Le nekaj deset kilometrov od glavnega mesta sva podedovala opremljeno stanovanje, toda razočarali so nas družbeni odnosi. Ni treba posebej podarjati, da svet, kakršen je danes, ni dober. To vsi občutimo, vendar naše poslanstvo pri spreminjanju tega razume le malokdo. Jaz sem dojel bistvo: dokler svojega življenja ne postavim na čvrste moral-

nič drugače

v jurti

na temelje, tudi drugim ne morem pomagati ...»

»Katarza?!«

»Vidim, da razumete. Ja, iz našega notranjega očiščenja izhaja naš način življenja, kjer je poudarek na samooskrbi. To je pa preprosto, sonaravno življenje, neodvisno od države. Gnusi se mi obstoječi življenjski slog, ko vedno segamo v tuji žep.«

»Po vašem receptu je vseobsegajoča rešitev, da se izseliš v divjino?«

»Ne, to še od daleč ni nobena rešitev in tega ne svetujem nikomur. Povem, da se ni treba ukvarjati z odbrobnimi zadevami, le sebe je treba spremeniti. Na družbo ne gledam kot na skupek norcev, kjer sem le jaz pameten, ampak vsak posameznik znotraj skupine se mora duševno očistiti.«

»Tu ob potoku v nastajajoči jurti ste našli pot do očiščenja?«

»Mislim, da sem; za sabo sem porušil vse mostove, toda po človeški plati se odpiram proti človeštvu in naše bivanje ni popoln odmik v samoto. Toda nimamo klasičnih življenjskih virov, kot so hranilne vloge, delnice ali kaj drugega. Že tretje leto odklanjamo otroške dodatke.«

»V vseh civilizacijah je nekje v ospredju napisano ali nenapisano pravilo o skrbi za svoje potomce ...«

»Točno tako, midva skrbiva, da se ta čista bitja daleč od sveta, ki postaja

Ildikó Gyöngy in pozneje potrdi, da ima pri vsem glavno besedo mož. Oszkar Gyöngy, v »prejšnjem življenju« elektrikar, po njegovem v pravem prejšnjem obstoju pa je bil človek, ki je že takrat ljubil konje, jih tudi uporabljal za svoja mala opravila, ni pa bil vojak, ki bi jih izrabljajal za osvajaalne namene.

Ko sta se pred štirimi leti zapustila svoje meščansko okolje, sta se naprej ustavila na neki kmetiji ob Blatnem jezeru, lani maja pa sta pristala z na voz naloženim majhnim imetjem, konji, kozami in mulo le slabe pol ure hoda do državne meje. Gyöngyjevi v navadnem šotoru in zdaj v začasnem prebivališču nimajo elektrike, ne avtomobila, ne radia, ne potrebujejo ure, ne televizije, le knjige, konje, mulo, kože in črne vietnamske prašičke, vse merijo z nenavadnimi enotami. Zavračata dosežke 20. stoletja, svojo odrešitev vidita v jurti, ki je okroglega tlorisa, na sredi bo odprto ognjišče, od katerega se bosta po celem prostoru širila toplota in luč. Tako je kot pred tisoč leti, ko so predniki krenili z azijskih pust, ali kot je danes na mongolskih stepah, kjer nomadi svoje jurte postavljajo iz lesa, živalskih kož. Gyöngyjev dom ne bo na pustih Bugac na velikem Hortobágyu, kjer so zarisani prividi na brezkončnem nebu, ampak bo stal s slamo krit na krpici ravnine nekje na koncu sveta. Vendar upajo, da so naši

Še nedokončana jurta bo nekoč v sonaravnem načinu življenja njihov dom. Ljudem in živalim, kot je to navada pri nomadih. (Foto: Albert Ábrahám)

vedno bolj gobav, ne okužijo z gobavostjo v duševnem, moralnem smislu. Meniva, da jima institucionalne šole ne morejo dati ustreznih izkušenj za srečno življenje.«

»Oni se učita vsak dan, vsako uro: nabirata izkušnje na dvorišču, okrog jurte, pri kozah, konjih, v naravi. Morali bi ju videti, kako se učita med igro. Menimo na primer, da je glasba zelo pomemben del človekovega intelekta, in obe igrata flavto, ta prainstrument, toda ne po notah, ampak po notranjem občutenju. Ker sem tudi sama delala v šoli, odklanjam institucionalne oblike vzgoje, kjer se ljudje formirajo po istem kopitu,« se vključuje v razgovor molčeca

pravo mesto za katarzo. Za svojo lastno, ki bi služila drugim za zgled. Ali pa sebi za odrešitev pred tistim, o čemer molčijo, čeprav pravijo, da protestirajo proti temu, o čemer nihče noče govoriti ...

V beznici z zvonečim nazivom nas sprejmejo kot junake. Grenkega priokusa ne spere niti mladi mošt. Dva človeka, morda malo zazrta v budizem, na koncu sveta se krčevito borita za drugačne odnose. Njuni deklici pa sanjata o komercialni glasbi, ki je neke jesenske noči pripeljala do njih z bližnjega plesišča ...

Ella PIVAR

Med nami so podjetne ženske

Anica Doma je redko - doma!

Bi se še kdaj poročila?

Imate 266.000 tolarjev, pa ne veste, kako bi jih porabili? Potem se boste morda odzvali povabilu na dvotedenske sanjske počitnice na Kubo, katerih organizator je AR ekspres, d. o. o., Trimlini.

Ljudje božji, nikar ne (po)mislite, da želim delati reklamo za dejavnost Anice ekspres, kakor je ta firma med ljudstvom (bolj) znana, saj se je že prijavilo okrog sto turistov! To sem navedel le v podkrepitev članka. Dokazuje, da ji idej nikoli ne manjka. In dokaz, da ni »usekala mimo«, je dober odziv: prijavljajo se državljani Slovenije, Hrvaške, Madžarske ... Prospekti, ki jih je dala natisniti za ta projekt, so v treh jezikih.

Nekoč je bila Bohnečeva Anica

»Kuba je dežela kontrastov. Kot ena od vodilnih karibskih počitniških destinacij vabi potnike s svojo izvirno gostoljubnostjo. To sem doživela tudi sama, ko sem pred kratkim na Kubo urejala vse potrebno za sanjske počitnice,« mi je povedala.

Anica Doma je nedvomno ena od pomurskih poslovnih žena, ki so uspele. Pot do uspeha, na kateri se je treba nenehno potrjevati, je ponavadi trda. Uspe pa tisti, ki je inovativen, je prvi, korak pred konkurenco itd.

Mnogi boste zdaj prvič zvedeli, da se je rodila na Gornji Bistrici kot Anica Bohnec. 17 let je bila stara, ko je (decembra 1962. leta) odpotovala v Toronto v Kanado na obisk k svojima sestrami Veri in Mariji ter bratu Antonu. Glas o prihodu lepega dekleta iz domačega Prekmurja je prišel tudi do ušes fanta iz Trnja, ki je bil že okrog leto dni v Kanadi.

»Na videz sva se poznala že doma, saj sva (bila) iz iste (črenšovske) fare. Kar »ugrabil« me je in po treh tednih sva se že poročila,« se spominja Anica Doma, ki pa je - odkar je poslovna ženska - bolj poredko doma. Za kramljanje si je vzela čas in pogovarjala sva se - doma.

»In kako je bilo potem?«

»Moj mož ni bil bogat, ampak se je ukvarjal z mizarstvom. V začetku sva spala na železni postelji. Kmalu sem se zaposlila v tovarni kot navadna delavka, pozneje sem pa bila kuharica ... Bila sem ambiciozna. Potem ko sem se naučila angleški jezik, sem obiskovala razne tečaje, na primer za barmane, kemične čistilce, dekoraterje za opremljanje stanovanj in poslovnih prostorov ... S to dejavnostjo sem se potem ukvarjala še največ. Vmes sem postala tudi mati sina in hčerke.«

Zakonca narazen, otroka v Kanado

»Zakaj ste se vrnil v rojstno pokrajino?«

»Oba z možem sva imela veliko domotožje. Za stalno se je naša družina vrnila 1983. leta, torej po dobrih dvajsetih letih. Nastanili smo se v počitniški hiši v Lendavskih Goricah, kmalu zatem pa smo kupili še hišo v Tišinski ulici v Murski Soboti. Otroka - hčerka Julijana in sin David - sta se 1985. leta vrnila v Kanado in tudi zdaj živita tam, midva z možem pa sva se razšla in se začela ukvarjati vsak s svojim biznisom,« je odkrito povedala Anica Doma, ki svojega poročnega priimka (še) ni spremenila.

Anica Doma je bila, potem ko je začela na novo, nekaj časa taksistka v Lendavi. Potem ko je ostala brez mercedesa, je dobila 1986. leta minibus, s katerim je začela voziti različne skupine potnikov. Hotela je večje vozilo - pravi turistični 35-sedežni avtobus - in dobila ga je prek Generalturista iz Čakovca. Skoraj vse, kar je zaslužila, je šlo za odplačevanje anuitet. Ščasoma

si je nekoliko opomogla in potem je vozni park nenehno izboljševala: stare avtobuse je zamenjevala za nove. Danes ima firma AR ekspres pet avtobusov: dva visokopodna mercedesa, manjši avtobus neoplan, en 40-sedežni in en 20-sedežni avtobus. Lani so njeni avtobusi prevozili 300.000 kilometrov. Imam občutek, da se je specializirala za romarski turizem (najnovejši podvig »Kuba« je seveda čisto nekaj drugega!), kajti velikokrat peljejo potnike v Lurd, Vatikan, Medžugorje, Mario Zell ... Sogovornica pa je še razkrila, da ima njena firma še vrsto drugih prog. saj med drugim vozijo na izlete, sejme in podobno, ki jih organizirajo slovenske obrtne zbornice. Zaposluje sedem delavcev, od tega štiri šoferje.

Po sili v invalidsko upokožitev?

»Mar sami ne vozite več?«

»Hočejo me prisilno invalidsko upokožiti. Na odločbo sem se pritožila. Ker pa predpisi ne dovoljujejo, da bi bila kot »invalidska upokojenka« še naprej nosilka obrti oziroma samostojnega podjetništva, sem ustanovila družbo z omejeno odgovornostjo (d. o. o.) in pooblastila prenesla na Agato Bürmen iz Dobrovnika, ki je tako generalna pooblaščenka. Ona je sicer že dlje časa zaposlena v moji firmi in sem z njenim delom nadvse zadovoljna.«

Razjasnimo še Aničino »invalidsko upokožitev«! Pred dvema letoma je imela, ne po svoji krivdi, prometna nesrečo na Madžarskem, zato naj ne bi (z)mogla več upravljati avtobusa. Ona pa se noče vdati, zato pritožba.

Vse na tem svetu in v tem našem kratkem življenju pa le naj ne bi bilo le garaštvo, biznis ... Anica Doma, ki je tako malo doma, ima pravico tudi do zasebnega, intimnega življenja.

»Morda živim preveč za ta biznis, a to ne pomeni, da bi imela kaj proti nasprotnemu spolu. Imam prijatelja, poročiti pa se ne nameravam več,« je zatrdila.

Pa se še enkrat vrnimo k sanjskim počitnicam na Kubo! Medtem ko bomo doma (v januarju) zmrzovali, se bodo srečneži na sanjskih počitnicah greli na sončnih plažah in uživali ob izdatnih jedeh in pijačah. Kako bo ponoči, pa prepustim bralčevi domišljiji.

In kaj sem si zaslužila s to reportažo?

Anica me je povabila na romanje v Medžugorje.

Besedilo in foto: ŠTEFAN L. SOBOČAN

Matjaž Titan, avgusta 1998

njega, se mi je zdelo, da tem trgovcem posel ne uspeva tako, kot bi si sami želeli. Brisače bi se vsekakor bolje prodajale. Neznosne podnebne razmere so na Tajvanu rešili s klimatizacijo vseh prostorov, kar je povsem idealno, če želite, nevajeni razmer, stakniti prehlad zaradi nenehnih temperaturnih skokov. Pa klimatske razmere niso edina stvar, ki mi bo ostala v spominu.

Prva stvar, ki si jo zaželi vsak Evropejec, ko stopi na tajvanska tla, je, da naj že kdo izključi gretje. Odhajajoč na Tajvan (uradno ime je Republika Kitajska) in bežeč pred našim hladnim začetkom poletja sem kaj hitro opustil svoje želje po poletnih temperaturah iz visokotlačnih posod za kuhanje. Saj same temperature niti niso bile tako pretirane - 30 °C bi v primerjavi z našimi ekstremi lahko štel celo med zmerne razmere, toda vlaga v zraku se ves čas giblje okoli 80 odstotkov, to pomeni, da sem v dobrih dveh tednih bivanja na Tajvanu praktično spoznaval tehniko kuhanja v lastnem soku. Ker pa ta otoška azijska država velikosti dveh Slovenij in prebivalstvom, ki ga je desetkrat več od našega, leži na severnem povratniku, te tropske razmere vztrajajo iz dneva v noč in spet v naslednji dan in tako naprej brez letnih časov. Zaradi pogostih ploh prodajajo dežnike kar za vsakim vogalom, ker pa v kratkem času postaneš moker s pomočjo dežja pa tudi brez njega.

TAM, KJER

Vespe - zaščitni znak Tajvana. Ker jih vsi uporabljajo namesto koles, je zaradi njih še večja gneča kot zaradi ljudi.

Mešanica vsega z vsem - konglomerat vsakdanjika v Taipeiju (podobno kot pri nas, nenehno popravljajo ceste)

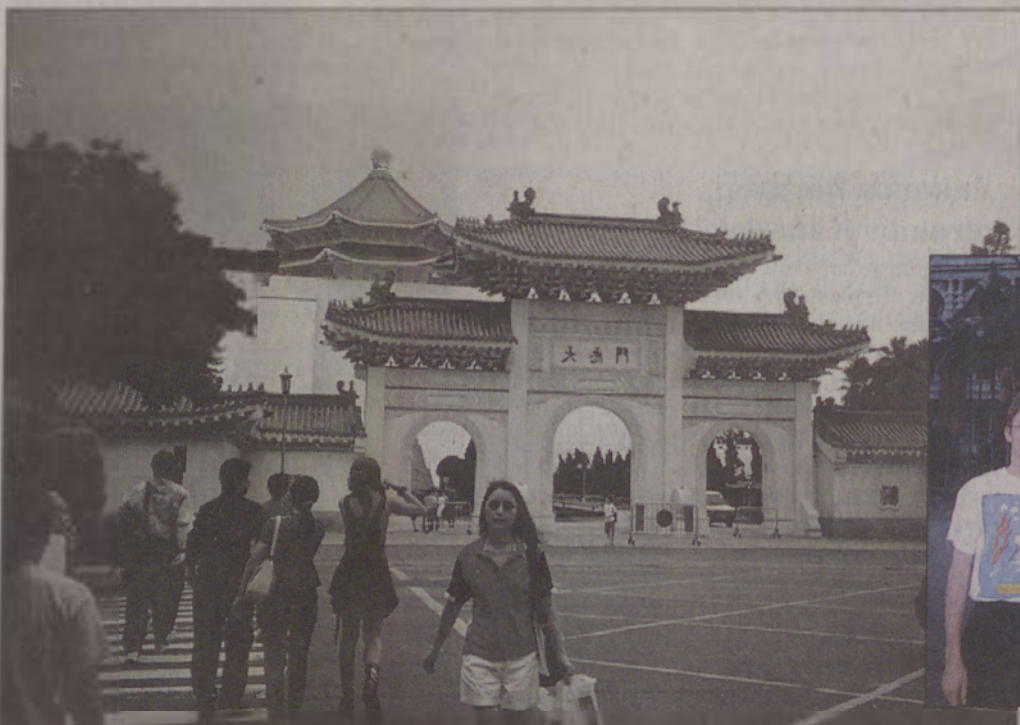
Impozantna zunanost mestne hiše v Taipeiju
Varnostne sile postavljajo v večernih urah bodočo žico okrog predsedniške palače.

Panorama tretjega največjega mesta - Taichunga s polji riža med stolpniciami

Narodno gledališče v Taipeiju v sklopu spominskega mavzoleja Čankajšek

Eden od stranskih vhodov v spominski mavzolej Čankajška

Pred predsedniško palačo (gardist je bil v večernih urah že zelo zaspan).

Sprostitev (ali pa tudi ne) starejših na ulici ob partiji kitajskega časa

NISEM ZNAL BRATI

Ko sem se odpravljaj na Tajvan, sem imel nič hudega sluteč v mislih predstave o zahodnem tipu demokracije, visokem standardu prebivalstva - kaj pa naj drugega pričakuješ od enega izmed »azijskih tigrov«, navsezadnje na vsakem drugem tehničnem izdelku pri nas piše Made in Taiwan. Visok standard se je v resničnosti odražal le v trendu novih in bogatih avtomobilov japonskega in ameriškega porekla (podobno kot pri nas je avto statusni simbol), medtem ko Tajvancem na področju bivalnih razmere, malo zlobno rečeno, še ni uspel skok iz kamene dobe v civilizacijo. Hiše so betonsko-lesene kolibe, nas same pa je organizator nastanil po pet v sobo, kjer smo okušali bližnja srečanja čudne vrste s ščurki in podobno golaznijo ter bolj ali manj uspešno dokazali, da je mogoče ostati živ tudi po desetih dneh spanja na trdem lesu z enim pokrivalom. Če imajo tak način spanja v navadi zaradi morebitnih zdravilnih učinkov ali pa so organizatorji zgolj mislili, da matematiki kot pač matematiki niti opazili ne bomo, da nam manjkajo vzmetnice, mi ni uspelo izvedeti.

Druga past se je skrivala v stavku iz turističnega vodnika, po katerem precej ljudi govori nekaj angleško, to v prevodu pomeni, da ste zmrznili, če ne obvladate kitajščine. Ljudje te sicer prijazno in razumevajoče gledajo, ko jim poskusis kaj dopovedati, iluzije o razumevanju pa se ti razblinijo, ko na njihovih obrazih razbereš nezavedanje, da so sedaj oni na vrsti za odgovor. Podobne grimase opaziš, ko tistim, ki kaj razumejo, poveš, od kod prihajaš. »Smo iz Slovenije.« »Hm?« »Iz Slovenije.« »A! Slovanija!« Seveda vedo toliko kot na začetku, a te nočejo užaliti, da še niso slišali za to »boguzahrptom državo«, ali pa se želijo narediti razgledane in svetovljanske. Navsezadnje niti ni mogoče pričakovati, da bi vedeli, kje oz. kaj sploh je Slovenija. Saj je Kitajska vendar središče sveta (!?). In tako smo že pri prvi lekciji kitajskega jezika. Ista pismenka, podobna grški črki fi (izgovor: čung), namreč pomeni tako center, središče kot tudi Kitajsko.

Ne vem sicer, kako bi to edinstveno jezikovno prvino komentirali zmeraj in vsepovsod-prvi Američani, vendar jih najbrž ne bi niti kaj prida zanimala, dokler le lahko prodajajo, tržijo, štejejo zelene bankovce in se bojijo, da jih ne bi izgubili. Taka je namreč, zamerikanizirana do neprepoznavnosti (z izjemo razpotegnjenih majhnih oči), podoba Tajvana. V petdesetih letih navezanosti na ZDA so Tajvanci od Američanov prevzeli vse mogoče in se odrekli skoraj vsem svojim kulturnim koreninam. Stvar je šla tako daleč, da sem moral v želji, da bi dobil nekaj značilnega tajvanskega, poiskati eno od redkih trgovin, specializiranih za avtentične reči. Edino, česar še niso prevzeli, je znanje angleš-

kega jezika. Tako sta me v zvezi s kitajščino zanimala dva »temeljna problema«. Prvič, kakšne tipkovnice uporabljajo za računalnike pri tisočih različnih pismenkah, ki jih poznajo, in drugič, kako jim uspe sestaviti oz. bolje rečeno urediti telefonske imenike. Izvedel sem, da so prvi problem rešili z angleškimi tipkovnicami - vtipkajo namreč zvočno podobo zelene besede in računalnik jim avtomatično ponudi izbiro okoli petnajst pismenk s to zvočno podobo, nakar sami izberejo tisto pravo stvar, ki se takoj zazdi sumljiva, je, kako ima lahko kar petnajst besed isto zvočno podobo. Ampak potem ti razložijo, da »ja« lahko pomeni Azijo, zobe, ovco in še par drugih reči, ki si jih nisem zapomnil in ki imajo z navedenimi tremi toliko skupnega kot tajvanski baseball z ameriškim. To trditev dokazuje dejstvo, da je večina igralcev v njihovi baseballski ligi črnec. Prozorno je, da bi le-ti, če bi igrali dobro, izgubljali čas v slabo plačani tajvanski ligi. Tako pa na otoku »zabavajo« prazne tribune, ki smo jih deloma napolnili le mi, ko so organizatorji vse udeležence olimpiade nagnali na ogled tekme. Stvar bi bila še prebavljiva, če si prav tako nenadoma ne bi pred sedmo devetino igre omislili, da bomo sedaj zapustili tekmo, ker nas čakajo šoferji avtobusov, tako da so igralci zadnje tri devetine odigrali v normalnem razpoloženju, to je v tišini.

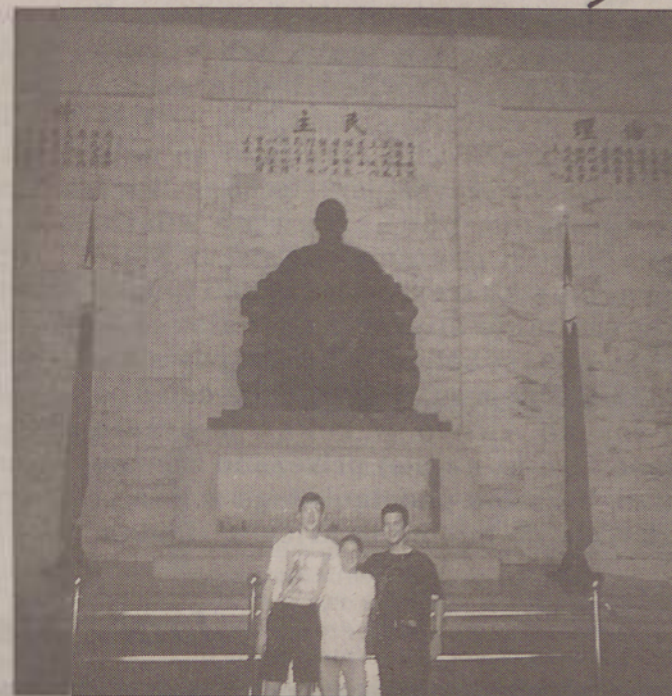
Mnogo bučnejše pa je bil pozdravljen tajvanski premier Vincent Siew, ko je prišel na otvoritev pozdravit udeležence olimpiade. Imel je kar dobršno zamudo, med čakanjem nanj pa je orkester že začel ponavljati skladbe z začetka skromnega repertoarja. Ko se je premier naposled le prikazal pri vходу za VIP-osebe v spremstvu kakih ducat mož v črnem, je na noge skočila celotna prva vrsta in ga hitela pozdravit z globokim priklanjajem, ki je mejilo na malikovanje. Njegov govor (tako kot govori drugih funkcionarjev) pa je bil pospremljen z orkestralno glasbo na začetku, da bi bila »veličina njegovih besed« še bolj poudarjena. Na tem mestu se je začelo močno majati moje prepričanje o demokratični tradiciji na Tajvanu. Dvomi so se pozneje izkazali za več kot upravičene. Tako sem

tistega večera, ko smo šli mimo predsedniške palače, opazil, da četa vojakov obdaja rezidenco z visokimi barikadami z bodečo žico, kar me je spominjalo na protitankovske ovire iz naše osamosvojljivne vojne. Tudi ustavljanje ali slikanje pred poslopjem nismo smeli, ker nas je od tam odganjala straža, ki, uganili ste, ni znala niti besede angleško. Pozneje sem vprašal nekega domačina, ali je njihovega predsednika zelo strah teme, da se da ponoči tako dobro zavarovati. Pojasnil mi je, da imajo na Tajvanu sistem nekakšne »dedne demokracije«. Prvega »predsednika« Čankajška je po štirih ali petih mandatih nasledil eden od njegovih dveh sinov, medtem ko je drugi po šolanju v Moskvi prevzel obveščevalno službo, ki je z nasprotniki »demokracije« obračunavala na dokaj nedemokratičen način. Ko pa je leta 1987, seveda na neizmerno žalost prebivalstva, preminil tudi sin - predsednik, je predsedniško palačo zasedel takratni podpredsednik, katerega mandat še vedno traja. K takemu predsednikovanju pa spada tudi kult osebnosti, katerega najlepši odsev so monumentalne spominske palače prav v centru Taipeija. V notranjosti največje od njih, do katere se moraš spottiti po mnogih stopnicah, je okoli deset metrov visok kip Čankajška s častno stražo, v prospektu pa so zapisali, da so za gradnjo tega spominskega kompleksa »ljudje iz domovine in tujine velikužno darovali denar za večno ohranjanje in čaščenje spomina« na tega velikega človeka. Razne hale so polne nizkokakovostne serijske umetnosti, ki prikazuje Čankajška pred tisto zmaggo, med pregledom onih enot, ko ga ljudstvo navdušeno pozdravlja, med vodenjem spet neke druge bitke - pozabili so le na eno stvar: Čankajšek je vojno proti Mao CeTungu in njegovim komunistom namreč izgubil in se je tako namesto tega, da bi sedel na tronu v Pekingu, zatekel na ta otok v Južnokitajskem morju. Iz navedenega sledi, da se danes celinski Kitajci in Tajvanci ne gledajo ravno najlepše in zato je kitajska ekipa tudi bojkotirala olimpiado. O tem, kako globoko se je Čankajšek, ki si je mimogrede nadel tudi najvišji vojaški čin, vtisnil v srca

oz. bolje rečeno denarnice ljudi, pa priča tudi naslednji dogodek. Ko smo domačinki razkazovali slovenske bankovce, ki smo jih prinesli s seboj za izmenjavo, so ji neverjetno ugajali. Še najbolj jo je fasciniralo dejstvo, da so bile na bankovcih podobe različnih ljudi v nasprotju z monotonijo na njihovih dolarjih. Je sploh potrebno povedati, čigave podobe so bile na njihovih bankovcih?

Sicer pa Tajvana ne morete zgrešiti po še eni tipični značilnosti - na ulicah je vse polno skuterjev. To, kar za celinsko Kitajsko pomeni kolo, je za Tajvan skuter. Onesnaženost v več kot trimilijonski prestolnici Taipeiju pa je tolikšna, da se mnogi vozijo z gazo preko ust in nosu. Malo čistejše ozračje je v čudovito urejenem živalskem vrtu, polnem dreves, jezerc in mostičkov, a kaj ko na ogled ponujajo plastične kače, navite okoli drevesnih vej. Čeprav so bili vsaj sloni in žirafe živi, se je meni to zdelo neokusno, če ne že kar groba žalitev ali norčevanje iz obiskovalcev. Neokusna pa ni bila le ta poteza. Če boste kdaj namreč potovali po tistih krajih in če boste še tako lačni, vam toplo odsvetujem naročiti piščančji riž po hainansko. Sestavine jedi na prvi pogled človeka zavedejo, da si ustvari iluzije o prebavljivi hrani (navsezadnje, kaj groznega se lahko skriva za piščancem in rižem?), a hitro me je minil tek, ko sem videl, da je na sesekljanih kosteh več kože kot mesa in da jed pravzaprav sploh ni topla. Tako sem se odločil, da bom to priložnost izkoristil izključno privajanju na palčke, ki nadomeščajo evropski pribor, in se zadovoljil le z dviganjem in spuščanjem »hrane«. Sicer pa si zaradi pribora ni potrebno delati sivih las, saj je povsod mogoče dobiti tudi nože in vilice.

Glede verovanja pa mi je vodnica povedala, da je približno polovica Tajvancev budistov in polovica taoistov. Na vprašanje, med katere se uvršča ona, je odgovorila, da nekam vmes. Bolj pa me je zanimalo, ali res verjame v reinkarnacijo. Pritrčila je, vendar je dodala, da se prejšnjih življenj ne spominja. Presenetljivo? Po njihovem nauku je biti človek privilegij, ki si si ga prislužil z delovanjem v preteklih življenjih, končni namen vsake duše pa je

Jaz, Ajda in Martin pred kipom vedno in povsod navzočega Čankajška

Prevara za naivne - plastična kača v živalskem vrtu

Eden od mnogih napisov, ki so mi povedali toliko kot nič (le kaj predstavlja zadnja kvaka v tretji vrstici?).

inkarnacija v boga. Če si za svojega življenja naredil kaj velikega za narod ali človeštvo in če je od tvoje smrti preteklo že dovolj časa (recimo vsaj 1000 let), potem te ljudje začnejo imeti za boga. Tako so »kvalifikacijsko normo« za inkarnacijo v boga že dosegli slavni kirurški, herbalisti in misleci, živeči pred letom 500 n. št. Glede sestave vseh stvari pa Tajvanci verujejo v nauk o petih elementih: zlatu, lesu, vodi, ognju in zemlji - povezujejo jih s petimi barvami, petimi celinami in petimi (!?) smermi neba (peta smer je namreč center - Kitajska).

Čeprav na prvi pogled res ne deluje tako, pa je kitajščina mnogo preprostejša od večine evropskih jezikov (to velja za bolj ali manj vse orientalske jezike). Ne pozna nobenih sklonov, števila pa loči le pri ljudeh, medtem ko krave in druge zadeve štejejo pa načelu ena krava, dve krava, tri krava ... Navidez zelo zapleteni pisavi pa so povsem tuja modrovanja o rabi velike začetnice ali deljivosti besed, pri čemer znano Slovinci tako lepo komplicirati. Nekaj osnov kitajščine sem tako lahko spoznal tudi sam: če znaku za les (mu) dodamo še enega iste-

ga, dobimo gozd (lim); z dodatkom tretjega znaka pa gozd prerese v džunglo. Vsekakor pa si je pametno zapomniti znak za izhod, ki vedno pride prav. Znaku za predlog »iz« sledi kvadrataček. Sprva sem si ga napačno raztolmačil kot »prostor« (izhod naj bi pomenil izprostor), pozneje pa so mi razložili, da kvadrataček Zaka? Ker naj bi bila vrata usta zgradbe. Namesto izhod torej iz-ust. Da pa ne bi morebiti izustil še česa preveč, bo najbolje, da Tajvance in njihovo deželo na tem mestu prepustim njim samim, sam pa izpolnim še en dolg do vas - odgovorim, kako v kitajščini urejajo telefonske imenike. Skrivnost je menda v zlogih: najprej nanizajo besede z najmanjšim številom zlogov in nato progresivno to število večajo. Ne vem za vas, toda meni se po tem pojasnilu urejanje ni zdelo mnogo preprostejše, še posebej, ker so mi tudi po dveh tednih vse kitajske besede delovale enozložno. Ob odhodu sem s sabo vzel upanje, da se bom imel še kdaj priložnost vrniti, če ne zaradi drugega, že zaradi tega, da bi mi kitajščina postala malo bližja.

Spremljevalci nas pričakujejo na letališču Čankajšek.

Danes je zopet bil »légi riadóm«. Z bratom sva sedela pod visoko jablano na dvorišču in se igrala domino. Ko je zatulila sirena, sva se spogledala in zbežala na cesto, kar so naju noge nesle. Med zavijanjem sirene zaslišiva tudi udarjanje, potrkavanje ob železo. Otroci in tudi nekateri starejši iz Male kaniže smo stali sredi ceste in zijali v nebo. Ko je zavijanje sirene prenehalo, se je potrkavanje vse bolj približevalo, postajalo glasnejše. Potem smo zagledali nedaleč od nas sosedo Ajčovo. V rokah je držala jekleno žico in na njej privezano železno motiko. S kosom podolgovatega železa je potrkavala ob motiko in kričala: »Ijadom

je vedel, katera je prava. Tako dolgo je skakal po kuhinji, mlatil po omari, stolu, štedilniku, skodelah, krožnikih, da jo je naposled ubil. Vzel jo je med prste in jo stisnil, se obrisal v hlačni žep in zamrmral: »Mrcina, ... muha pa baba.«

»Gledajte, gledajte, kako se bijeta,« zaslišimo kričanje. Krojač Legen je z roko kazal proti Kisilovi hiši. Tam smo opazili dvoje letal, ki sta se vrteli v krogu. Strašno ropotanje se nam je približevalo, tuljenje letalskih motorjev je preplavilo Malo kanižo. Zdelo se mi je, da ves jarek podrhtava. Nad nami sta se vrteli, se zasledovali vse višje, se za trenutek zalesketali, zopet sta se spuščali. Sedaj sta leteli od

Janez Mataj

Sveta Marija in Trezika

Iz neobjavljenega romana

ijadom ...« Mala, zgrbljena ženička, ki ni mogla izgovoriti rijadom, r je vedno manjkal. Ajči nena je pozvanjala, bosih nog stopala po prašni cesti mimo naše hiše, sosedove in še malo naprej. Nato se je obrnila, se napotila proti nam in zacvilila s starikavim glasom: »Ni jih, idejo pa ..., vsi v kleti!« Nato je udarila po motiki in zbežala. Tekla je proti svoji cimprani hiši. Dolgo krilo ji je opletalo okrog bosih nog. Ko je pribežala do ograje, je obstala in se zopet ozrla v nebo. In še enkrat je zakričala: »Ijadom!« Nato je zaprla vratca ograje, ki je bila tako nizka, da jo je še maček preskočil. Čez nekaj časa sem jo opazil pri hišnem oknu. Nos je tičala na šipo in nas gledala.

Nato smo zaslišali vedno glasnejše ropotanje, ki se je hitro približevalo. Že smo zagledali letala, kako so se čudovito lesketala v večernem zahajajočem soncu. Letela so mimo cerkvenega zvonika in v isti smeri kot vedno, ko smo jih opazovali. Ob leteči jati smo zagledali majhne svetleče ptice, ki so obletavale in se podile pred hrumečo jato in za njo. Kot piščanci, ki spremljajo kokljo. Vedeli smo, da so to lovci, ki se lahko spustijo zelo nizko in ubijajo, sem nekoč slišal govoriti starega očeta.

Čudno, danes se nam ni mudilo v klet. Ko letal ni bilo več opaziti, smo se usedli v naš jarek pred hišo. Otroci in tudi starejši. Tudi Čebo, Tranza in Kisili so prišli. Od Paukove hiše zaslišimo pasji lajež. Trop razposajenih psov se je zaganjal za malim cuckom in ga preganjal, da se je prah dvigoval s ceste. Zapodili so se mimo nas. Kisili je vrgel velik kamen proti zadnjemu, ki je bil največji. Ko ga je zadel, je pes zacvilil, rep je stisnil med noge in zavijal od bolečine ter po treh tacah odskakljal.

»Prekleti cucek, tega sem imel že dolgo na piki,« se je sršil Kisili. On ni maral nobene druge živali, razen krave.

Ko je Kisili pobral s ceste še večji kamen, da bi ga pognal za cuckom, ga je sosed Bratkovič trdo prijel za roko: »Ti šmrklavec grdi, kaj te ni sram, kaj če v kakšno glažojno zadeneš, tij šmrklavec ...«

Bratkoviča smo se otroci bali. Prišel je iz Amerike. Rad je žvečil »bago« in ubijal muhe. Jaz sem bil že večkrat pri njem doma. In to zaradi pipe in ure, ki je imela kukavico, in ga občudoval, kako je znal ubijati muhe. Tisto za ubijanje muh je prinesel iz Amerike. Bila je daljša palica, na katero je bil pritrjen ovalni gumasti pas.

»Ta guma je iz zračnice mojega forda, ki ga nisem mogel pripeljati sem domov. To mi je za spomin,« mi je nekoč povedal. S tem ostankom forda je z enim udarcem ubil dve ali tri muhe. Zgodilo se je, da je bila katera od muh samo omamljena. Ko je le-ta vzletela, se je Bratkovič zapodil za njo. Točno

cerkvenega stolpa proti nam, čez ulico, čez vse hiše Male kaniže. Med ropotom motorjev je bilo slišati zabuhlo pokanje. Streljali sta se, zadnji je streljal v prvega. Ropotanje se je oddaljilo in se počasi zgubljalo nekam daleč proti markišavskemu gozdu.

Če nas je ropotanje letal prestrašilo, pa nas je bolj presenetilo strašno vreščanje neke ženske. Vreščanje, ki bi še mrtvega prebudilo, je prihajalo od hiše soseda Pepija. Videli smo Treziko, Pepijevo sestro, ki je bežala k nam proti jarku in vreščala. Obstala je pred nami, lovila zrak kot riba na suhem in zopet s predirljivim glasom zavreščala: »Krogla je padla v hišo, krogla je padla – skoraj me je ubila!«

Vsi smo skočili kot zajci. Vsi povprek so kričali in spraševali: Kakšna krogla?

Pepi je prijel Treziko za roko in nežno vprašal: »In kje je ta krogla, Trezika?«

»Tam za Marijino sliko, v najini spalnici ...«

Držeč se za roke sta se Pepi in Trezika napotila proti njuni hiši. Vsi, ki smo bili v jarku, smo jima sledili, da bi videli kroglo. Pepi je odprl dvoriščna vrata. Preozka so bila za vse nas. Nekateri so lahko vstopali skozi vratca, drugi pa so plezali čez plot na dvorišče. Tudi vrata v hišo so bila preozka. Stal sem ob Legenu in se mu držal za hlačnice. Prerinila sva se v sobo. Bila je belo prebarvana. Okno je bilo zagrnjeno z belo zaveso, ob oknu pa dve postelji, pregrnjeni z belim prtom. Nad posteljama je visela slika Marije, ki se je blaženo smehljala. Trezika je stopila naprej, prst usmerila proti sliki in šepnila: »Glejte, tam desno od Marije, tam je luknja.« Prerivali smo se ob postelji, se gnetli, stegovali vratove, da bi bili čim bližje tisti za skoraj otroško pest veliki luknji.

»Zapirala sem okno, ko je padla ob meni – joj, če bi padla name,« je vzdihovala Trezika.

»Sveta Marija te je rešila, Trezika. Lahko bi bila že mrtva,« jo je tolažila soseda Merklinova.

»No, in kje imaš to kroglo?« se je oglašil Pepi.

Trezika se je sklonila in izpod postelje pobrala kroglo. Držala jo je v levi roki.

»Ne stiskaj je premočno, lahko eksplodira,« jo je opozoril Legen.

Vzel ji je kroglo in jo položil na belo posteljno pregrinjalo. Potem je nastal direndaj. Vse se je gnetlo proti vratom ven na dvorišče. Držal sem Legena. Le-ta se je zahihital proti Pepiju in Treziki: »Drugace se ne bi rešila ne sosedov in ne dečarije. Na, vzemi to kroglo za spomin.« Kroglo je spustil v Pepijevo dlan.

»Ta ne bo nikdar eksplodirala, nimaki tega ne vedo. Trezika, ti si pa res imela srečo, če bi ti padla na glavo, te niti Marija ne bi rešila. Ja, ja, bila si pa res v Marijini bližini ...«

primarij dr.

LOJZE
ŠTEVANEC

spec. internist

Stric

»Halo, halo, halo ...«

»Prosim?«

»Halo, kdo tam?«

»Koga pa želite?«

»K direktorju so me menda vezali. Njega sem hotel.«

»Napačno so vas vezali. Tu vodja zdravstvene službe.«

»No, pa vas sem hotel, saj ste vi tam direktor.«

»Ne, direktor je nekdo drug, jaz sem vodja zdravstvene službe.«

»Vodja ali direktor, saj to je vseeno. Vas sem hotel. Tu Jože Gašper.«

»Dober dan, gospod Gašper, želite prosim?«

»Saj ste že slišali za mene?«

»Slišal sem.«

»Čujem, da ste razpisali prosto delovno mesto administratorja v vaši pisarni.«

»Smo. Bilo je objavljeno.«

»Se jih je že kaj prijavilo?«

»Kolikor mi je znano, je že pet prijav.«

»Ne! Prijavilo se jih je sedem, med njimi tudi moj nečak Franc Grbon. Njegov oče je zaposlen na občini. Kot veste, je vpliven človek, prav tako njegova mati. Saj ju poznate?«

»Poznam ju.«

»Sama nista hotela intervenirati, pa sta me zaprosila, naj vas jaz pokličem, da boste rekli kakšno dobro besedo. Pravzaprav, saj razumete, fanta je potrebno zaposliti. Mislim, da si to zasluži pri vsem, kar naša družina pomeni tukaj, upam, da zanj ne bo nobenih ovir. Zanašam se na vas.«

»O tem odloča komisija.«

»Vem, vem, mislim, da oba pozna te stvari. Obrnil sem se na vas, ker veste, da sem že več let vaš posredni sodelavec, da vam lahko pomagam pa tudi škodujem. Popolnoma se zanašam na vas. Razumljivo, da sem vam vedno na uslugo.«

»Glede fanta vam ne morem ničesar obljubiti.«

»Ali se nisva zmenila? Saj sem vam vendar vse razložil. Fant se mora zaposliti!«

»Ničesar vam ne morem obljubiti. Tudi za druge je bilo nekaj podobnih intervencij. Vsi bi se radi zaposlili; kot rečeno, odloča komisija.«

»Pa ja ne boste upoštevali raznih intervencij in odločali pod njihovim vplivom ... Halo! Halo! ... ja, mislim, da lahko računam na vas.«

»Vsekakor! Poskrbel bom, da komisija ne bo odločala pod vplivom intervencij.«

»Poskrbite, ker bom to temeljito preveril! Lahko si mislite, da bodo moji prijatelji ugotovili, ali je bila izbira pod vplivom raznih stricev, in takrat lahko pričakujete, da se bomo srečali še kje drugje!«

»Verjemite mi, da se bom potrudil. Posebno odločno bom zahteval, da upoštevajo vaše priporočilo za vašega nečaka.«

»Ja, zakaj pa ravno pri njem?«

»Ker boste tu najlažje ugotovili, ali so upoštevali razpisne pogoje in načela, o katerih ste govorili.«

»Halo, halo ...«

J. Števanec

VANEKOV KOUT

Bratve so več ali menje gotove, zaj se samo čaka ka se mošt v vino obrne. Naš ati je skoro dva kedna bral pa prejšo. Ka tou inok predugo trpi je mama gor prišla, da so atiji vgojno okoli lamp vinske mišjice lejtale. Kak so ga li najšle, se pitan ge, pouleg sej lagvof, ka ji v klejti mamu? Bodouče vino se puca, f klejti v brbučkancaj brbučkiva, fajm naraji vre, še bole kak v lagvaj pa vre v našoj mami. Telko nad atijon guči, naša mama,ka je pravo, ka njoj zaj f kratkon brbučkanco za njene lampe da delati.

Zavrelo je pa tudi Jelkoji Kacini pa je f parlamenti z novinami malo naružo ovoga Hvalico. Ati je pravo ka še pre malo. Na naslednjo sejo je Hvalica prišo s čeladof. Za sakši slučaj. Ati je pravo, ka bi boukše bilou če bi prišo s selotejpon gor na čobe zakeljenin, ka nebi pa miel pa mlel, kak on zna. No še štrti obrambni minister je odleto s funkcije f toj našoj povojnoj Sloveniji.

Tomi so gor prišli, ka ga bole kak obramba Slovenije zanimajo malo vekša stanovanja v Lublani. Pouleg te obrambno-stanovanjske afere je vō prišlo ka na ton ministerstvu ne vejo glij točno što je doma v tej njūvi stanovanjaj. Pa ka majo dosta prazni stanovanj, pa tak dale pa tak dale. Ati samo vūpa ka mogouče bar za puške pa mitraleze ,pa bombe, pa tanke pa celo tou šker znajo ge, pa kelko je majo.

Za Slovenijo - z ljubeznijo so v enoj stranki gučali ka se njim ide. Tan kak sta glavni dva brata. Njeva poštenjaka kakšiva šta , eden vekši kak drūjgi , zaj pošteno trpita, da na sveklo ide kelko pejnez sta od razni podjetij doubila za svojo pošteno stranko. Ati je pravo, ka ga te mučke s tejmimi milijonami tolarof spominjajo na ove kuče ge se lejko ljubezen za pejneze dobi. Tan se tūj naprej plačuvle. Samo te tan tiste gospe za pejneze, svoj falat posla pošteno oddelajo, njeva sta pa

samo obečala ka enomi podjetji zrikata soglasje agencije za privatizacijo. Pa je s toga nej bilou nika. Ati pravi, ka bi lejko malo menjali njihov slogan. Namesto "Za Slovenijo - z ljubeznijo." bi lejko meli "Za sebe - za pejneze."

Kak se kaže se festival "Vesela jesen" seli iz Maribora na celo slovensko politično sceno. Eni se veselijo, da drujge na kakši lumparijaj dobijo. Za en čas de pa pa obratno. Te pa ove dobijo, ka se zaj veselijo.

No sakši den smo bliže volitvan za župane. Za skoro se kandidate se že zna. Ati je pravo, ka da je v novinaj vido što se bi rad bil župan, njemi je fejst žal gratalo zakoj je nej našoga Luxija dal gor na listo kandidatof. Luxi je takši mali bundasti, če ne vejte. Strašno rad pa naš Luxi laja. Laja na se ka se gible. Glij tak kak ovi. Vdo je pa še nikoga nej. Ati pravi, ka ga samo zatou mamu, ka njemf gesti davlemo. Pa glij tak kak že z bar polovico ovih, ka do župani gratali. Lajali, pardon, gučali do dosta, te do njin pa 4 lejta gesti, pardon, velko plačo davali.

No zaj pa pomali moren iti, ka me sosidof Tunč čaka, ka va šla rijbit. Na bakovsko kamešnico. F čisto vodou, nej v kalno .kak naši političarge.

P.S. Lipou se mejte, pa psouf ne draždite. Vanek Buzetijof

Začelo se je novo šolsko leto, z njim pa prihajajo novi študentje in nove ambicije. Izpitna napetost je popustila, tako da zdaj ostaja čas za zabavnejše stvari. Pri nas se »dogaja« trgatev. Kdor vsaj malo ceni tradicijo in alkohol, ceni trgatev.

Trenutni hit domače bioproizvodnje je vse-kakor trgatev in policijsko lovljenje na njej sodelujočih. Trgatev naj bi po tradiciji imela priokus neke žlahtnosti, bila naj bi neki desert po naporni žetveni sezoni. Mislim, da ga ni človeka, razen lenuha ali sovražnika opoja, ki trgatvi ne bi bil naklonjen. Čeprav ta ritual dandanes že nekako izgublja svojo veljavo, ker se vse skupaj počasi seli v neusmiljen proizvodni

že nekaj časa veva, da je zadovoljen z izbiro študija. Zalotila sva ga pri urejanju herbarija in pripravljanju na izpit. Mladenci je všeč življenje z naravo in tako se je odločil za študij agronomije. Odlikuje ga tudi uspešna športna aktivnost, saj je drzen strelec. Fant, saj je še čas.

Pozvonilo je. Pravijo, da ljudi družijo skupni cilji. Ker sva iskala nove ideje, sva bila še kako vesela, ko se je na vratih pojavil še eden s podobnimi cilji. Bil je mlad gozdar. Še eden, ki se je odločil svoje življenje posvetiti naravi. Da, taki ljudje se morajo družiti in postoriti kaj koristnega za našo prihodnost.

Skoraj vsak, kateremu se ponudi ugodna priložnost, razširi svoje ambicije. Le-teh so deležni tudi mladi agronomi. Glede na zadnje dogodke je potrebno biti na njih še posebno pozoren. O kakovosti šolanja priča izjemen

Mesec

agronomije

stroj, je na vse skupaj potrebno gledati s svetle strani. Razlogov za sodelovanje je seveda več. Prvi je zabava, drugi pa nove količine alkohola za novo šolsko leto. Drugi razlogi so nepomembni.

Ker je letošnja trgatev pri znancih, ki je tradicionalna, že za mano, sem spet pod globokimi vtisi. Tako sva se »ustvarjalca« po ugotovitvi, da sva brez ideje, podala na obisk. Ker sem prav takrat razmišljal o trgatvi, sem vedel le-to, da mora biti le-ta agronomska. Pristala sva pri mladem študentu, za katerega

vzpon ljudskega agroočeta, ki je vsem dokazal, kako z briljantno inteligenco in agronomskim »faksom« priti na položaj podpredsednika vlade, na položaj onstran zakona. Vprašanje bo (je) le, kako tam ostati. Najprej je kazalo, da mu manjka le še spomenik naravne velikosti, na katerem bi pisalo - Vse za ljudi. Zgodovina se spet ponavlja, še enkrat se da razločno videti, kam pripeljeta neomejena ambicija in nestrpnost. No, kakor koli že, gospod bo ostal znan, postal bo živ primer, kako se stvarjem ne bi smelo streči. Očitno je namreč, da slogan - Vse za ljudi - »ne pali«. Edino, kar velikega ljudskega agroočeta še reši, je kak pravi pravcati agrorock komad. Bolj neumen bo, boljši bo.

(d)

Od 29. oktobra do 26. novembra

HOROSKOPEN

Pripravlja: Agencija Hogod

OVEN
(21. III. - 20. IV.)

V svojem delovnem okolju boste poskušali nekaj dokazovati, a ne bo sprejeto z razumevanjem. Ambicioznejši imajo celo možnost, da se v tem času marsikomu zameri. Zato bodite pri svojem početju previdni. Zdaj ni čas, da bi si urejali napredovanje. Raje ostanite v zasedi. Z ljubeznijo bo vse dobro. Dovoljen je tudi flirt.

BIK
(21. IV. - 21. V.)

Če boste zaradi površnosti naredili napako, ne obtožujete usode. Pazite, kajti meja med prijateljstvom in ljubeznijo je včasih zelo tanka. Obdobje pred vami je ugodno za učenje, potovanje in sklepanje novih poznanstev. Na finančnem področju ne pričakujte sprememb na bolje, zato raje premislite, kje bi zaslužili kakšen tolar.

DVOJČKA
(22. V. - 21. VI.)

Če vas bo kdo kaj na hitro vprašal, razmislite in počasi odgovorite. Zasebno življenje rahlo zanemarjate, kar vam lahko škoduje, predvsem v povezavi s partnerjem ali otrokom. Vsak napor, ki ga boste vložili zaradi osebnih koristi, vam bo prinesel rezultate, vendar ne takoj. Izkoristite naklonjenost okolja in partnerja. Zdravje solidno, če bodo spremembe, potem pridejo v drugi polovici meseca.

RAK
(22. VI. - 22. VII.)

Če vas veliki problemi ne vržejo iz tira, zakaj dovolite, da se vam to zgodi pri majhnih? Sposobni ste narediti tisto, kar želite, vendar se zavedajte, da niste središče sveta. Zvezde kažejo, da boste dobili največ, če boste v tem obdobju kompromisni. Res ne poskušajte vztrajati pri svojem. Oseba nasprotnega spola iz vašega okolja se bo pokazala v drugačni luči.

LEV
(23. VII. - 22. VIII.)

Čas je, da pomislite, kaj pomembnega morate letos še storiti. Tudi drugi strani dopustite, da ima svoje mnenje. Prva polovica meseca vam bo izjemno naklonjena, saj boste natanko vedeli, kaj hočete. Ob koncu meseca so mogoče kaksne težave. Sicer pa prihaja obdobje, ko vam mora biti vse jasno in pod kontrolo.

DEVICA
(23. VIII. - 22. IX.)

Vaše kritike so včasih zelo neprizanesljive. Čeprav gre za vašo iskrenost, saj nosite srce kot na dlani, se ljudje v vašem okolju takrat počutijo zelo neprijetno, vi pa od tega nimate nobene koristi. Ker radi urejate in preurejate stanovanje, vam to včasih sprazni denarnico. Vaš denarni planet je Luna. V znamenje dvojčka bo prišla 5. novembra dopoldne.

TEHTNICA
(23. IX. - 22. X.)

Ker čutite potrebo po ljubezni, miru in ubranosti, je obdobje pred vami kot nalašč za to. Izkoristite to ugodno obdobje in končajte tudi neko poglavje iz vašega življenja, ki se nanaša na neko osebo. Zavedajte se, da je vsak konec v bistvu nov začetek. Vsaj do sredine meseca ne zahtevajte višje plače.

ŠKORPIJON
(23. X. - 21. XI.)

Probleme, bolj rečeno problemčke z okolico pa tudi v ljubezni vzemite kot osnovo, ki vam bo dala moč in energijo, da boste lahko rešili dosti bolj zapleten problem. Malo manj razmišljajte o tem, kaj mislijo drugi o vas, in manj se trudite, da boste drugim všeč. Dve osebi nasprotnega spola imata isto idejo ali željo. Izigibajte se sporu z žensko.

STRELEC
(22. XI. - 21. XII.)

V prejšnjem obdobju ste bili deležni kar nekaj zanimivih pozornosti in tudi kar nekaj dobrih novic ste slišali. Obdobje pred sabo izkoristite, da vse utrdite in začnete počasi koristiti. V tem obdobju lahko izkoristite ugodnosti na področju religije, vse, kar je v povezavi s tujino in rokodelstvom.

KOZOROG
(22. XII. - 20. I.)

Sredi tedna (vsaj dva tedna zapored) bodo čustvene težave in občutljivosti. Zato se takrat izogibajte preprirom in stikom z ljudmi, za katere menite, da ne prinašajo sreče. Luna pride v znamenje raka 7. novembra. To bo dokaj srečen dan, naklonjen obiskom, naslednji bo celo romantičen.

VODNAR
(21. I. - 19. II.)

V prvem tednu velike možnosti na ljubezenskem področju. Proti koncu meseca boste vse bolj sposobni izpeljati načrte, ki vam že dolgo hodijo po glavi. Kar se tiče financ, kaže dobro. Za kakšno večjo investicijo bo ugoden čas okoli 20. v mesecu. Jejite manj pikantne hrane, ker vam lahko povzroči težave na koži.

RIBI
(20. II. - 20. III.)

V časih govorite eno, delate pa drugo, sami pa veste, da to nikamor ne vodi! Poleg vsega pa to delate brez vzroka. Kmalu se boste znašli v veseli družbi, kjer vas bodo vsi poslušali. Oseba, ki se bo takrat smejala in vas bo nekajkrat pomenljivo pogledala, vam želi dobro in jo lahko sprejmete. Naredili boste nekaj dobrega in ob pravem času prejeli primerno plačilo.

Bowie zapušča L. A.

Že dolgo se šušlja o ljubezenski zvezi med Davidom Bowiem in neko učiteljico glasbe iz Losangeleškega predmestja. Verjetno je to res, vendar je zdaj posegla vmes Bowieva soproga Iman in vsemu naredila konec. Epilog je naslednji: zakonca Bowie sta prodala luksuzno stanovanje na Beverly Hillisu znanemu raperju Heavyu D. za 850.000 dolarjev in se odselila daleč v stran - v New York. Če jima tam ne bo všeč ali pa jima ljubica ne bo dala miru, pravi Iman, bosta odšla v Švico, kjer sta že pred časom kupila manjšo vilo. David pa ničesar ne komentira.

Claudia pred bankrotom?

Potem ko se njen zaročenec in »čarovnik« David Copperfield ni mogel rešiti svojih finančnih problemov in ga upniki vse bolj in vse pogosteje oblegajo, je zdaj na isti poti tudi svetovno znana manekenka Claudia Schiffer. Pred dobrimi štirimi leti je odprla s še dvema znanima manekenkama, Naomi Campbell in Forest Whitaker, v newyorškem centru Rockefeller lokal Fashion Cafe, ki je prinašal razmeroma dober dobiček, zato so se odločile in odprle verigo podobnih lokalov. Enega celo v Franciji. Zdaj, po štirih letih, se je pokazalo, da lokali niti približno ne vračajo tistega, kar so dekleta vložila, zato bodo po vsej verjetnosti lokale kmalu zaprle.

Leonardo se je preselil

Leonardo di Caprio začne živeti tako, kot se srečnežem oziroma zvezdam njegovega kova spodobi. V Malibuju (kjer so tako in tako samo zvezde, ki si bivanje v tem kraju lahko finančno privoščijo) je za daljši čas najel veliko vilo, kamor se je preselil s svojo materjo in nekaj prijatelji.

Do nedavnega je ta mladi, šele 23 let star igralec živel z materjo v dvosobnem stanovanju v Los Angelesu.

Seveda mu je bilo to stanovanje premajhno, zato je zadnjih šest mesecev preživel v dragem hotel v centru Hollywooda.

Zdaj so si tam oddahnili, saj sta s prijateljem Jerryjem Swindalom prirejala glasne nočne zabave, ki so motile druge goste.

Nevarna Cindi

Na svetovnem prvenstvu v golfu v Crans Montani v Švici se je Cindy Crawford približal fotograf.

Punca se je delala, kot da ga ne vidi, ko pa je prišel dovolj blizu, ga je udarila s palico po roki, in to tako močno, da mu jo je - zlomila.

Cindy ima s fotografiji slabe izkušnje. Ko se je letos na zasebni plaži v manjšem kraju na Azurni obali sončila zgoraj brez, so jo paparaci slikali in fotografije seveda objavili.

Koliko jo bo stalo to »lomljenje« (malo že ne!), se še ne ve, je pa Cindy na svoje dejanje menda ponosna, saj je vso zgodbo, kaj je naredila v Evropi, povedala v radijskem šovu Hoarda Sterna, ki ga poslušata cela Amerika.

»Rada imam

iskrenost!«

pravi dvajsetletna Ramona Kempfer iz Nemčije. Njena največja želja je, da bi postala plesalka z mednarodnim slovesom. Najbolj jo vznemirjata sončni zahod in nočno kopanje, nikakor pa ne mara neduhovitih in grobih moških. Rada bi imela polno omaro spodnjega perila, ob vsem pa se veseli življenja in je polna optimizma, o čemer zgovorno priča tudi njen rek: »Jutri je nov dan!« In če je ta novi dan sobota, toliko bolje, bi dodali mi pri Penu.

Elvis in plastične operacije

Kmalu po prvi filmski avdiciji je Elvis Presley obiskal znanega hollywoodskega strokovnjaka za plastične operacije, da mu zoži in izravna nos, nakar je le-ta še sam predlagal, da mu »popravi« brado in čelo. Ko so mu čez čas sneli povoje in se je pogledal v zrcalu, je bil s sabo tako zadovoljen, da se je v šali poimenoval Elvis Cadillac. To je samo ena od doslej neznanih podrobnosti, ki jih je v najnovejši knjigi o kralju rocka izdal (izdal knjigo in končno tudi prijatelja) njegov prijatelj Jim Curtin.

Mladi Elvis pred operacijo (z »boksarskim« nosom)

... in Elvis, kakršnega poznamo.

Anika ustavila čas

In to prav preprosto, z ure je snela kazalce in se odločila za potovanje v zgodovino slovenskih popevk. Tako je na svoji najnovejši plošči z Big bandom RTV Slovenije oživila zimzelene slovenske melodije. Na uri brez kazalcev, tako je namreč naslov plošče, boste slišali Aniko Horvat, kako prepeva skladbe kot Orion, Ne čakaj pomladi, Šušarski most ... Na njenem izletu v svet starih popevk ji je priskočil na pomoč tudi Rok Ferengja, peves skupine Rock'n band. Skupaj sta odpela skladbo Kako sva si različna, čeprav sta si v resnici zelo podobna, saj ju veže že dolgo prijateljstvo. Vendar brez pomislekov, prijateljstvo je res samo prijateljstvo, povezano z glasbo, in nič drugega. Oba sta namreč že oddana. Povezuje ju pa skupen menedžer, ki je tudi Anikin življenjski sopotnik. To je nekdanji menedžer skupine U redu - Šeki Gujtan. Oba z Aniko načrtujeta seveda novo ploščo s povsem drugačno glasbo, kot je ta na plošči Ura brez kazalcev. Na slednjo pa bo treba še malo počakati.

Skupina in plošča, ki naj bi razveselila ljubitelje romske glasbe.

Amala v romščini pomeni prijatelj, in to so brata Imer Traja in Agim Brizani ter Sevrđžan Nuhi pa še šest glasbenikov in nekaj gostov, ki jih boste slišali na plošči. Skupina je dejavna tudi v jazzu in latinu, zato so se tudi romske glasbene družine lotili v

sodobni produkciji. Prav zaradi tega pa skladbi, kot sta na primer Erdelezi in Ćelem, Ćelem nekoliko izgubita na temperamentu. Vseeno pa bodo poslušalci lahko začutili dovolj glasbeniške strasti. Kako vsestranska je skupina, ste najbrž že zasledili, saj tega ni bilo mogoče prezreti v videospotu Tanje Ribič in skladbe Nikoli.

Na kaj ali na koga čaka

Andrej?

Morda boste odgovor izvedeli, ko boste preposlušali Šifrerjevo najnovejše delo, ki ga je strnil na plošči Čakam.

In kdor čaka, dočaka. Vsekakor to velja za veliko vrnitev Andreja Šifrerja po nekajletnem glasbenem zatišju. Pravzaprav se Andrej sploh ni umaknil z glasbenega odra, deloval je le nekoliko v ozadju. Predvsem pa se je vedno znova vračal v Ameriko, kjer je in še vedno najraje ustvarja.

Tam je navezal stike z odličnimi glasbeniki in se z njimi tudi odlično ujel. Pravi, da govorijo skupni glasbeni jezik in predvsem dobra komunikacija je zelo pomembna. Tudi najnovejši izdelek je posnel tam. Sedaj se je obrnil spet k občinstvu in začel prepevati o prijateljih. Tako boste na plošči Čakam našli poleg skladb, ki so nastale v Ameriki, tudi skladbo Za prijatelje, posneto z orkestrom, in to z našim, ne ameriškim.

Pika in Simon, znana pod umetniškim imenom Sound Attack, se pripravljata na nov zvočni napad. Po uspešnem prvencu že snemata nove skladbe ter vadita novo koreografijo, za katero sta morala vplačati člansko izkaznico v fitness centru. Tako pač je, treba je še kaj več kot samo peti.

Pero Lovšin se je odločil osvojiti hrvaški trg, v ta namen je priredil skladbo z naslovom Svršimo zajedno, ki so jo svojčas izvajali Sokoli. Pri tem mu je pomagala skupina KUD Idijoti. Ker so vsi skupaj dovolj utrgani, si lahko predstavljamo, kakšen bo skupni videospot, ki so ga posneli v KUD-u Franceta Prešerna. Kmalu za tem pa lahko pričakujemo še izid zbirke Perovih uspešnic, seveda tudi za hrvaški trg.

Simona Weiss se ne da in gre še kar naprej. Sedaj so se začele širiti govorice o njenem sodelovanju z Al Banom. Simona naj bi na njegovih nastopih zamenjala njegovo ženo Romino Power. Dogovarjajo se za njun koncert, ki naj bi bil 22. decembra v Ljubljani v hali Tivoli. Kako se bodo dogovori končali in kako se bo vse skupaj nadaljevalo, vam bomo seveda poročali.

S tremi novimi skladbami se lahko pohvali skupna The Drinkers. Prva z naslovom Grda račka govori o usodi lepe zapite ženske. Druga je remiks skladbe Delirij z njihove prejšnje plošče Žeja. Tretja skladba pa je priredba srbske Ko to tamo pjeva. Najbrž fantom zmanjkuje idej.

Duet M2 je postal močnejši za tri člane, tako ga sedaj lahko štejemo med skupine. Torej skupina M2 je že začela priprave na izid plošče, ki bo luč sveta zagledala načeloma v mesecu novembru. Do takrat pa lahko na radijskih valovih poslušate njihovo skladbo Moja teta Ester.

ZVEZDNI FRAH

Zoran Predin je sodeloval že z veliko glasbeniki, začeni s skupino Lačni Franc, Avtomobili, Šukar, Kreslinom in Lovšinom... Zdaj se je povezal pa še z Mar Django Quartetom in izdal novo ploščo Ljubimec iz omare, na kateri boste našli skladbe: Moj prijatelj Arni ter Vsi koščki so celi.

Več kot dve leti je stara skladba Deklica, ki je nastala pod peresom skupine Čuki. Sedaj, ko je pred kratkim Jože Potrebuješ dobil deklico z imenom Petra, pa je vso stvar vzel pridno v roke. Dokončal je skladbo in izpeljal idejo o videospotu, ki naj bi bil narisani. Odpravil se je do našega najbolj znanega risarja Mikija Mustra. Ta je narisal deset risb, ki so jih potem zmontirali in nastal je videospot Deklica, ki je seveda posvečen mali Petri. Petra si je s spotom kratila čas in čakala, da se vrne njen očka. Skupina Čuki je namreč med 8. in 23. oktobrom gostovala v Argentini, kjer so priredili pet koncertov za tam živeče Slovence.

- Imam jih nekoliko preveč za samski stan, saj mi manjkata samo še dve leti, ko bom srečal Abrahama, počutim pa se še kot mladenič.

- Višina in teža sta skoraj idealni: 177 x 73.

- Doma sem, kadar se vrnem iz Avstrije, na Srednji Bistrici.

Ko sem obiskoval osnovno šolo, sem si najbolj želel imeti kitaro, da bi se lahko pridružil ansamblu, v katerem so igrali moji prijatelji. Prosil sem očeta, naj mi jo kupi, in nekega dne se je res omeščal. Takrat je stala 16.000 dinarjev. Sam sem se učil igrati in kmalu sem lahko igral s prijatelji. Jaz imam v rokah seveda kitaro. Kasneje sem se naučil igrati tudi na bisernico in kontrabas, in to sam. Kaj bi šele bilo, če bi imel možnost obiskovati glasbeno šolo!?

In ko sem malo odrasel, sem se odločil za solo kariero s kitaro. No, igral sem predvsem za svojo dušo, in če je bila kaj vesela družba. To se kdaj pa kdaj zgodi še danes.

Kdor me pozna, ve, da sem zelo vesele narave. Če bi me nekoliko bolj zanimala šola, bi mogoče študiral glasbo, saj sem si v otroških letih želel, da bi postal slaven muzikant. Zdaj me bolj zanimajo inovacije, ki jih skušam uresničiti pri izvedbi svojih domačih projektov, kot so vrtni ute, mlin, okrasni studenec, koruznjak, biotop za ribe idr. Po poklicu sem zidar, a sem to delal le nekaj let, saj so me v Avstriji preusmerili v »cimermana«. Ko sem delal še v okolici Bregenza, kjer živi tudi moja sestra Ana, ki je poročena z Avstrijcem, sem zaradi oddaljenosti bolj poredko prihajal domov; zdaj, ko imam službo v Gradcu, pridem skoraj vsak teden. Tako imam tudi več možnosti za uresničitev svojih zamisli na domačiji, kjer živi mama Marija. Mogoče ji bom čez čas pripeljal na dom še izbranko, ki živi v eni od sosednjih vasi.

Doslej pa nekako nisem imel časa za stalno zakonsko zvezo. Saj še ni prepozno?!

Izučil sem se za zidarja, zato sem lahko opravil večino zidarskih del pri gradnji naše nove hiše in gospodarskega poslopja. Skoraj vse smo delali tako, kot sem si sam zamislil. Tudi glavni financer sem bil seveda.

Zdaj že 26 let delam kot tesar v Avstriji. Ko sem se pred leti fotografiral na tem gradbišču, sem nosil še dolge lase. Saj sem bil lepši kot moj sodelavec, mar ne?

Ne odlašajte, tudi vi se prijavite za predstavitev v Penu. Če boste želeli, vam bomo pri tem pomagali. Pišite nam ali pokličite!

Dosti sem hodil po svetu in videl tudi veliko lepih vrtnih ut. Odločil sem se, da bom eno ali dve postavil tudi na domačem dvorišču.

Vendar sem želel nekaj posebnega, drugačnega. Dolgo sem razmišljal, končno pa se mi je porodila ideja, da bo moja uta narejena tako, da se bo lahko vrtela okoli osi. In res se vrti - mogoče so širi hitrosti. Druga uta pa ima odprt kamin in jo lahko uporabljamo tudi za kadinico mesa. (Foto: JOG)

Ker sem v otroštvu veliko zahajal k reki Muri in občudoval mline, sem si zaželel, da bi enega v miniaturni obliki postavil na našem dvorišču. Zdaj je že skoraj gotov, moram pogruntati samo še, kako bi v njem lahko tudi mleli zrnje. (Foto: JOG)

Prepričan sem, da bo mlin kmalu deloval in da bo iz njega zadišalo po koruzni moki. Sestra Ana je že obljubila, da bo tedaj spekla skupaj z mamo dobre koruzne pogače. Do takrat pa bodo še naprej moja najljubša jed makove palačinke. (Foto: JOG)

pen elopa

20-letna Yvonne Pock iz Apač, olupševalna tehničarka za ženske in moške glave, ki ljubi plavanje, zabave in živali: psičko Lajko, papagaja pepija in činčilo Čili.
Foto: Lipen